

Slovenské pohrebníctvo

magazín nielen pre profesionálov

IV / 2014

nepredajné

Publikované pod záštitou Slovenskej asociácie pohrebných a kremečných služieb

ISSN 1339-2131

5. až 8. novembra
patrilo výstaviisko
iba pohrebníctvu

- Konferencia V4
- Výkop hrobov
- Slovak Funeral

Editoriál

šéfredaktora Ladislava Stríža

Vážení čitatelia,

ku koncu roka zvykneme rekapitulovať ten predošlý. Nie je tomu inak ani v tomto prípade, zvlášť preto, lebo rok 2014 bol bohatý na prekvapivé udalosti týkajúce sa našej oblasti a taktiež bol rokom pre Slovenskú asociáciu pohrebných a kremačných služieb významným pre aktivity, ktoré organizovala a ktorých sa zúčastnila.

Na začiatku roka sa SAPaKS a jej redaktori stali súčasťou výstavy Kamenár 2014, kde vo svojom stánku prezentovali svoju činnosť a nadviazali množstvo kontaktov pre budúcnosť. Už o pár týždňov neskôr sa zúčastnili medzinárodnej výstavy TANEXPO v Bologni, z ktorej priniesli obrazovú reportáž na stránkach Slovenského pohrebniectva.

28. – 30. mája sa v Düsseldorfe konala konferencia celosvetovej organizácie FIAT-IFTA, na ktorej sme nemohli chýbať. Zástupcovia SAPaKS a naši novinári zdokumentovali jej priebeh a výsledky prezentovali na domovskom webe www.sapaks.sk a v magazíne Slovenské pohrebniectvo.

Ani príchodom uhorkovej sezóny aktivita redakcie neochabla. Sériu článkov venujúca sa našej histórii zameraná na staré krypty sa stretla s veľkým ohlasom čitateľov. Rozhodli sme sa preto rozšíriť záber reportáží i na okolité štáty. Slovenské krypty sú zväčša neprístupné, alebo otvorené len pár dní v roku. U našich susedov je to inak. Urobili z nich turistické atrakcie, ktoré prinášajú nemalé finančné prostriedky ich správcovi. Veríme, že i vďaka našej osвете sa v tejto oblasti začnú lámať ľady a slovenský človek si uvedomí, že investície do našej histórie môžu nielen pozdvihnúť slovenské sebavedomie, ale i priniesť osoh v rámci regiónov.

S približujúcou sa jeseňou nastal čas prípravy na tradičné sviatky, akými sú čas Dušičiek a čas Vianoc. S obidvomi sa spájajú návštevy cintorínov a miest posledného odpočinku našich blízkych. Tu by sme sa chceli pozastaviť.

Každoročne oslovujeme všetky väčšie mestá, nehovoriac o krajských, so žiadosťou o poskytnutie informácií ohľadom organizácie a priebehu týchto sviatkov. Tento rok sme ostali sklamaní. Z niektorých miest neprišla žiadna odpoveď, podobne ako aj od autobusového dopravcu Slovak Lines a Železníc SR. Pravdepodobne je pre nich náš portál, v čase jesene s návštevnosťou vyše 20 tisíc denne, nezaujímavý. Čo je však paradoxné, komplexné informácie sme nenašli ani nikde inde, to znamená, že ani iné médiá nepreniesli takýto servis.

Jesenný čas so sebou priniesol plánované udalosti, ktoré posúvajú podnikanie a poskytovanie služieb v oblasti pohrebniectva o hodný kus vpred. V novembri prebehla Medzinárodná konferencia štátov V4 pod názvom Právo na ľudskú dôstojnosť. Jej cieľom bolo zvýšenie úrovne poskytovania služieb, spoločná rezolúcia, ktorá zabezpečí integritu pri uplatňovaní požiadaviek poskytovateľov služieb a občanov v jednotlivých štátoch. Ide najmä o spoluprácu a zjednotenie zákonov, ktoré nemajú byť rozporne nastavené. Spoločná rezolúcia je vlastne nástrojom, ktorý môžu využiť podnikatelia i politici pri úprave doterajších pohrebných zákonov. Všetkým, ktorým záleží na slovenskom pohrebniectve a zúčastnili sa konferencie, chceme i touto formou poďakovať.

Na záver treba dodať, že konferencia len odštartovala pohrebný týždeň na výstavisku Expo Center Trenčín. Program pokračoval súťažou krajín V4 vo výkope hrobov a súčasne začala už Druhá medzinárodná výstava Slovak Funeral 2014. Preto i v tomto čísle venujeme podstatnú časť práve týmto udalostiam.

Ladislav
Stríž

Slovenské pohrebniectvo - štvrťročník
ročník IV., číslo IV, december 2014

Vydavateľ

SAPaKS, Slovenská asociácia pohrebných
a kremačných služieb
Trojičné námestie 12, 821 06 Bratislava
IČO: 30869421

Šéfredaktor

Ladislav Stríž

Redakcia

PhDr. Marcel Lincényi, Pavel Ondera,
Mgr. Zuzana Dinková, Mgr. Zuzana
Voštenáková

Stáli prispievatelia

Ing. Denisa Halajová, PhD.,
PhDr. Margita Jágerová, PhD.,
Peter Kicoš, Mgr. Peter Ondera

Grafika & design

Pavel Ondera

Fotografie

Pavel Ondera, Boris Cambel

Obálka

Expo Center Trenčín 2014
foto Pavel Ondera

Kontakt

+421 903 716 024
+421 903 756 679
www.pohrebniectvo.sk
e-mail: sapaks@sapaks.sk
e-mail: pohrebniectvo@pohrebniectvo.sk

Registrácia

MK SR č. EV 4257/11
ISSN 1339-2131

Tlačiareň

SINEAL spol. s r.o., Kazanská 2,
821 06 Bratislava

Cena

Reálna cena 4,75 €, magazín je
nepredajný, distribuovaný zdarma
na náklady vydavateľa - SAPaKS

Distribúcia

HENRIETTA direct marketing s.r.o.
henrietta@henrietta.sk

Vyšlo

15. decembra 2014

Nasledujúce vydanie

uzávierka 20. 02. 2015
distribúcia 15. 03. 2015

Partneri a sponzori

TOPA s.r.o., www.topa.sk
LAUK s.r.o., www.lauk.sk

Znak dvojazyčného obsahu na obálke

Výber z obsahu

SLOVAK FUNERAL 2014

Prinášame stručný prehľad z Medzinárodnej výstavy na trenčianskom výstavisku. Firmy, ktoré sa zúčastnili predstavujeme v krátkom špeciáli.
str. 4 - 8

Rozhovor s výkonným riaditeľom EFFS

Európska federácia pohrebných služieb nechýbala ani na Prvej konferencii štátov V4 pod názvom „Právo na ľudskú dôstojnosť,“ ktorá sa konala v Trenčíne.
str. 10 - 11

Pohrebné služby v Poľsku

Ako sú na tom pohrebné služby u našich susedov prezradil Marek Cichewicz, viceprezident FIAT-IFTA a viceprezident Poľského združenia pohrebniectva.
str. 18 - 19

Súťaž vo výkope hrobu medzi štátmi V4

Ojedinelá súťaž priniesla prvenstvo slovenským reprezentantom. Hrobári bratislavského pohrebniectva dokázali za 95 minút ručne vykopať 2,56m³ zeminu.
str. 22 - 23

Exhumácia ľudských ostatkov

V ČR prebehla exhumácia ostatkov kňaza Josefa Toufara, ktorý bol označený ako mučedník komunizmu. Reportáž z tejto náročnej akcie priniesol Tomáš Kotrlý.
str. 26 - 29

Letka Ministerstva vnútra

Zabezpečujú prepravu ústavných činiteľov, ale aj prepravu niektorých našich občanov, zosnulých v zahraničí. Ako to v praxi funguje sa dozviete v aktuálnej reportáži.
str. 34 - 35

Krypta v Ostrihome

Jeden z najvýznamnejších kardinálov a arcibiskupov Maďarska sa narodil v Skalici. Jeho ostatky majú dodnes čestné miesto v ostrihomskej Katedrále.
str. 42 - 43

SLOVAK FUNERAL

2014 v obrazoch

Na výstave Slovak Funeral bolo čo pozeráť a taktiež aj z čoho vyberať. Prinášame zopár ilustračných snímok spolu s profilmi tých firiem, ktoré súhlasili s uverejnením. Iba pripomínáme, že takmer tridsať vystavovateľov prilákalo bez mála tisícku návštevníkov. Údaje poskytlo výstaviisko Expo Center Trenčín.

Milan Semanič - KASTEX zamestnáva 22 pracovníkov a je jednou z najväčších firiem dodávajúcich na trh komplexný pohrebný sortiment.

Firma HE-DOSS z Oravskej Polhory zaujala ručne maľovanými rakvami. Výroba širokého sortimentu sa neorientuje iba na domáci trh, podstatnú časť tvorí vývoz.

Na výstave nemohla chýbať ani firma Auto M+V so širokou ponukou moderných pohrebných vozidiel.

Z Českej republiky prišiel i jeden z najväčších výrobcov rakiev - firma SETORA, ktorá funguje v Počátkách od roku 1991.

Z Trenčína prišla firma Kamenárstvo Frankovský, ktorá má viacero predajní vrátane veľkoobchodných. Ide o domáce produkty vo vysokej kvalite. Každý kus je originál.

V Pardubicích funguje už roky a nevynechá žiadnu príležitosť pre vlastnú prezentáciu. Jana Lukášová - krajčírstvo - Výrobca textilných výbav a doplnkov pro pohřebnictví.

Česká firma Memory Crystal špecializujúca sa na výrobu Pamätného skla je na výstave po každý raz. Po patentovaní produktu vyváža dnes výrobky do 9 krajín Európy.

Firma KARSOL z Maďarska začala svoju činnosť v roku 2003 so zameraním na výrobu rakiev. Pôsobí na 12 medzinárodných trhoch v distribúcii vysokokvalitných rakiev vrátane Slovenska.

AMV Slovakia. V súčasnosti je najväčším výrobcom náhrobných doplnkov vo východnej Európe. Má vlastné obchodné zastúpenia v SR, ČR a HU.

V katalogu firmy PRO-FOREST nájdeme ponuku rakiev. Primárne však obchoduje s drevnou hmotou vrátane logistiky, prepravy a predaja. Vystavené produkty boli v najvyššej kvalite.

Spoločnosť Antico sa zaoberá výrobou kvalitných nerezových produktov z lešteného antikoru. Každý výrobok je poctivá ručná práca skúseného majstra vo svojom obore.

Pohrebné pomôcky prišla prezentovať firma z Valašského Meziříčí. Najrozmanitejší tovar doplnil sortiment firmy Prima tech z Poľska, ktorú na výstave zastupovali.

Vytex d.p. je známym subjektom na slovenskom trhu už dlhé roky. Okrem novinky - urien do exteriéru, ponúkli osvedčený tovar a iné zaujímavé produkty.

SELVIT MEDICAL PRODUCTS - predaj - servis zdravotníckej techniky a pomôcok, ktoré taktiež denne využívajú podnikatelia v oblasti pohrebníctva nemohla na výstave chýbať.

Z Prešova sa predstavila firma DEWI SLOVAKIA so svojim sortimentom príslušenstva pre pohrebné služby. Nevynechali ani prvý ročník Slovak Funeral 2012.

Maskoti výstavy nás sprevádzali počas celého času trvania Slovak Funeral 2014. Ohotne zapožovali pre každého, kto ich o to požiadal. Neostal som výnimkou.

Z blízkeho Maďarska zavítali odborníci na chladenie. Inovatívne produkty, spoľahlivosť s použitím ekologicky šetrných materiálov, spĺňajú potreby odberateľov i na zahraničnom trhu.

Z Komárna sa predstavila spoločnosť Brigetio, ktorá poskytuje kompletne služby v oblasti pohrebníctva. Od Pohrebnej služby cez kamenárstvo (a iné), až po správu cintorína.

Elektromobily znamenajú budúcnosť v doprave. Ani pohrebníctvo sa im nebráni, práve naopak, víta ich. Model Retro Hea 48 má dojazd až 60km.

Stolárstvo Petro z Radatic u Prešova je známym výrobcom rakiev na trhu. Na tomto ročníku predstavili najnovšie modely, ktoré sa radia medzi špičkové výrobky vo svojej kategórii.

Technika pre údržbu exteriéru jednoznačne patrí na túto výstavu. Firma HAAGA uviedla samozberné zemetacie stroje s unikátnym systémom tanierových kartáčov.

Posledné fotografie právom patria najmladším účastníkom Slovak Funeral 2014. Tak ako aj v minulom ročníku, tak aj tentoraz si prišli zasúťažiť študenti Stredných odborných škôl.

Súťažilo sa v troch kategóriách aranžovania. Príprava ikebany ako ozdoby veka truhly, smútočného venca a prízdoby urny. Použité mohli byť akékoľvek materiály, živé aj neživé.

Generálny riaditeľ Expo Center Trenčín, Ing. Pavol Hozlár gratuloval každému víťazovi k získaniu ocenenia osobne. Okrem symbolických medailí, získali ocenení aj diplomy.

Kombináciou živého i neživého materiálu vznikla takáto nádherná prízdoba urny, ktorá by mohla smelo aspirovať na prvé miesto aj na svetových floristických súťažiach.

SOŠ Malinovo a SOŠ Želovce, ktoré prišli na výstavu súťažiť potvrdili ochotu pokračovať v tejto tradícii na Slovak Funeral. Gratulujeme víťazom a tešíme sa ďalšie pokračovanie súťaže.

Symbolika na tejto rakve, ktorá sprevádza ročníky Slovak Funeral hovorí sama za seba. Výstava spája, nepozná hraníc, je otvorená pre všetkých, má jasné ciele a budúcnosť.

Pastorok Peter, Cintorínska 3
937 01 Želiezovce
tel.: +421 905 665 502
p.s.pastorok@gmail.com

Mali sme česť druhý krát sa zúčastniť medzinárodnej výstavy Slovak Funeral 2014. Výstavu zahájila medzinárodná konferencia V4 s názvom „Právo na ľudskú dôstojnosť“ Naša firma si zakladá na osobitom prístupe a kvalite výrobkov, aj preto sa môžeme radiť medzi silné firmy na slovenskom trhu v danej oblasti. Náš výstavný stánok navštívili mnohí naši zákazníci a hostia, ktorým sme vďační za ich prítomnosť.

Tento ročník sme boli poctení prvou cenou za expozíciu, na čo sme patrične hrdí a vďační. Chceme sa poďakovať organizátorom za možnosť prezentovať sa na tomto veľtrhu, rovnako všetkým našim partnerom, zákazníkom a tešíme sa na ďalší ročník výstavy Slovak Funeral.

Predaj vysoko kvalitných rakiev
Sales of High Quality Coffins

Hovoríme s výkonným riaditeľom Európskej federácie pohrebných služieb

Dr. Rolf Lichtner: Považujeme za potrebné vám pomôcť, ale zároveň sa od vás učíme...

Slovenská asociácia pohrebných a kremačných služieb je už päť rokov členom Európskej federácie pohrebných služieb (European Federation of Funeral Services, EFFS), ktorá združuje profesionálov na národnej a regionálnej úrovni v Európskej únii, ale aj výrobcov, ktorí dodávajú produkty pre pohrebné služby. Využili sme prítomnosť výkonného riaditeľa EFFS Dr. Rolfa Lichtnera na prvej medzinárodnej konferencii pohrebníctva vo Višegrádskom priestore a spravili s ním exkluzívny rozhovor.

Európska federácia pohrebných služieb v tomto roku oslavuje 20. výročie svojho pôsobenia. Aké sú aktuálne témy a výzvy, ktorými sa v súčasnosti zaoberáte?

EFFS od svojho založenia v roku 1994 riešila množstvo tém. Súčasný predsedníctvo sa rozhodlo, že sa musíme sústrediť na kľúčové aktivity. Najhlavnejšou témou je európska repatriácia, ktorej sa venujeme dlhé roky. Je veľmi dôležité nájsť zhodu všetkých európskych inštitúcií na dodatku k súčasnej Berlínskej a Štrasburskej legislatíve. Ďalšou veľkou témou je európske vzdelávanie, ktoré je problémom v Nemecku, rovnako ako v mnohých ďalších krajinách. V súčasnosti je totiž pomerne ľahké podnikáť v pohrebníctve, avšak nie je jednoduché získať v našom povolani profesionálny imidž. Aj preto podporujeme

Počas prestávky bol čas aj na osobné rozhovory. Dr. Rolf Lichtner jedná s predstaviteľmi SAPaKS, Ladislavom Strížom a Vladimírom Eckerom.

Executive Director, Dr. Rolf Lichtner, Germany

šesťtýždňový kurz v spolupráci s univerzitou v Barcelone, ktorý sa začína v marci v roku 2015 a poskytne potrebnú kvalifikáciu pre ľudí pracujúcich v pohrebníctve. Veľmi dôležitá je taktiež koordinácia práce pri nešťastiach a katastrofách, aby sme boli schopní vykonávať potrebné aktivity spoločne. Naši odborníci v pracovných výboroch v súčasnosti kontinuálne pracujú na vytváraní nových legislatívnych noriem.

Európska federácia pohrebných služieb aktuálne združuje asociácie z 28 krajín Európskej únie. Prečo ste sa rozhodli prijať pozvanie práve na medzinárodnú konferenciu Právo na ľudskú dôstojnosť? Kde vidíte hlavné prínosy spolupráce krajín Višegrádskej štvorky v tejto oblasti?

Už dlhší čas máme úzke kontakty so Slovenskom, Poľskom, Českou republikou a Maďarskom. Slovenská asociácia pohrebných a kremačných služieb je už päť rokov členom Európskej federácie pohrebných služieb, máme veľmi dobrý vzťah aj s Maďarskom. Považujeme za veľmi potrebné pomôcť našim východným susedom odbornou pomocou, ale zároveň sa od nich učiť, dozvedieť sa o ich problémoch, ako aj o ich riešení problémov. Boli sme informovaní, že práve v týchto spomínaných krajinách ako keby bolo zákonodarstvo v oblasti pohrebníctva ešte len v počiatočnej fáze. Často dostávame otázky, či by sme mohli práve v tejto oblasti legislatívy poradiť, čo robíme veľmi radi práve vďaka nášmu priateľskému vzťahu. Som totiž presvedčený, že niektoré problémy dokážeme teraz v Európe riešiť iba spoločne a nato potrebujeme samozrejme podporu našich členov.

Stretnutie odborníkov z krajín V4 iniciovala Slovenská asociácia kremačných a pohrebných služieb. Ako hodnotíte spoluprácu s touto asociáciou, respektíve s jej vedením? My sa tejto spolupráci veľmi tešíme, pretože sme spojení aj na

priateľskej báze. Ako aj pán Ladislav Stríž povedal v príhovore, my zastupujeme spoločné záujmy a sme spojení v odbornej veci. A práve to je úloha Európskej federácie pohrebných služieb, aby sme sa takto spojili a aby sme spoločne vedeli presadzovať naše záujmy.

Slovensko je malá krajina s malým trhom v oblasti pohrebníctva. Napriek tomu sa SAPaKS podarilo zorganizovať nielen Prvú medzinárodnú konferenciu pohrebníctva vo Višegrádskom priestore, ale aj Druhú medzinárodnú kontraktčno-predajnú výstavu pohrebných a kremačných služieb.

Ja považujem organizovanie takejto výstavy za veľmi pozitívne, nakoľko sa na takomto podujatí stretáva vždy ponuka s dopytom. Na jednom mieste sa môžu osobne porozprávať pracovníci v pohrebníctve s ľuďmi, ktorí ponúkajú produkty a služby pre pohrebníctvo, čo je vždy veľmi dobrá platforma pre ďalšie zlepšovanie, keďže výrobcovia majú zodpovednosť za materiály, aby boli poskytované a dodávané v určitej kvalite. Zo skúseností môžem povedať, že Slovensko je pre Nemecko významným dodávateľom v niekoľkých oblastiach, napríklad v oblasti dodávania rakiev, čiže sa dá povedať, že aj z tohto pohľadu sú naše hranice kompletne otvorené. Teda takéto medzinárodné konferencie majú potom aj cezhraničný dosah, respektíve význam. Rád by som ale zdôraznil, že je potrebné, aby sme sa neobmedzovali iba na výstavy regionálneho významu, ale mali by sme myslieť aj na medzinárodný aspekt. Tu by som bol veľmi rád, keby sme sa dokázali zjednotiť a viac by sme vedeli vystavovať spoločne na medzinárodnej úrovni.

Počas prestávky prebiehali rozhovory na rozličných úrovniach

Ste prvýkrát na Slovensku? Aký máte dojem z našej krajiny?

Je to moja prvá návšteva na Slovensku. Prišiel som včera večer a bol som milo prekvapený mestom Trenčín, ktoré má nádherný hrad a neopísateľnú atmosféru starého mesta. Keď sa človek pozrie na mapu, tak Slovensko vôbec nie je tak ďaleko od Nemecka. Ja to považujem za fascinujúce, aké kultúrne klenoty sa nachádzajú v strednej Európe, pričom mnoho ľudí o nich ani nevie. Preto môžem povedať, že toto bola moja prvá, ale určite nie posledná návšteva.

Rozprával sa Marcel Lincényi

Veľkoobchod s urnami a pohrebnými pomôckami

URNY

Oceľ
Mosadz
Med
Plast,
Drevo
Keramika

VOZÍKY

vozíky na kvety a vence

vozíky na prepravu truhiel

RÔZNE

prepravné vaky XXL

pohlcovače pachu
(spray, prášok)

vytex dp s.r.o.

www.vytex.sk

email: info@vytex.sk

Tel: 033 7794594

Trendom pri transporte zosnulých sú dodávky na mieru

Po druhý raz sa na výstave Slovak Funeral 2014 v Trenčíne predstavila spoločnosť AUTO M+V s. r. o. z Velkého Meziříčí, zo susedného Česka. Firma bola založená v roku 2004 dvomi konateľmi –Vojtechom Večeřom a Petrom Mladým. Práve náročnosť a dôraz na kvalitu u európskych zákazníkov sa stala motorom, ktorý posunul v priebehu rokov túto firmu na popredné pozície firiem EÚ so špecializáciou na prestavby pohrebných vozidiel.

„Na túto výstavu nás privedla prezentácia našich pohrebných automobilov. Už v roku 2012 sme sa zúčastnili jej prvého ročníka, ktorý nás nadchol. Časť našej produkcie je totiž predávaná nielen v Česku, ale aj exportovaná na slovenský trh so špeciálnymi vozidlami,“ prezrádza jeden z konateľov firmy Vojtěch Večeřa.

Produkcia 100 špeciálnych áut ročne

Hoci pôvodne firma AUTO M+V mala zámer vyrábať pohrebné vozidlá pre pár individuálnych zákazníkov malosériovo, po 10 rokoch zo začínajúcej spoločnosti vyrástla firma s 20 zamestnancami, s produkciou 100 áut ročne. „Dôležitým momentom bolo, že v roku 2007 sme montážne dielne a kancelárie presunuli do nových priestorov v priemyselnej zóne Velkého Meziříčí. V roku 2011 došlo k ďalšiemu rozšíreniu týchto montážnych priestorov a k navýšeniu ročnej

produkcie až na 100 vozidiel, čím sme mohli uspokojiť väčší počet zákazníkov,“ prezrádza Vojtěch Večeřa. Väčšina špeciálne prestavaných vozidiel je exportovaná do krajín EÚ, najmä na nemecký, škandinávsky, český i slovenský trh.

Mercedes – najpoužívanejšia značka

Najpoužívanejšou značkou vozidiel v pohrebníctve je podľa slov konateľa Vojtecha Večeřu Mercedes Benz. „Táto značka ponúka ako dodávkové vozidlá Vito, V-Klasse a Sprinter, tak aj vozidlá, ktoré možno prerobiť na pohrebné limuzíny ako je MB E-Klase alebo nižšia trieda C-Klase. Limuzíny firmy AUTO M+V sa objavili v roku 2011 aj pri štátnom pohrebe posledného prezidenta Česko-Slovenska a prvého prezidenta Českej republiky Václava Havla.

Ako druhá najviac zastúpená značka je Volkswagen, ktorý do tohto odboru prináša dodávkové vozidlo VW Transporter, Caddy a Crafter.“ Po týchto silných značkách nasledujú ostatní výrobcovia dodávkových vozidiel ako sú napríklad Fiat, Opel, Renault, Citroën, Peugeot a podobne. Do všetkých týchto vozidiel vie firma AUTO M+V zhotoviť pohrebné vstavanie. Na trenčianskej výstave prezentovali vozidlá typu Mercedes Benz, a to Mercedes Benz Vito, V-Klasse, limuzína Mercedes-Benz E-Combi a Volkswagen Transporter.

Individuálne riešenia upravené na mieru

Ich konkurenčnou výhodou je vysoká kvalita dielenského spracovania, moderný dizajn, dodanie auta vrátane zápisu prestavby. Pohrebnú vstavbu zhotovia do akéhokoľvek typu dodávacieho vozidla. Vozidlá vyrábajú pre jednu i viac rakví. „Každá zákazka je riešená individuálne a každé vozidlo opúšťajúce výrobnú halu je originál. Zákazník si môže vybrať z farby auta, dekoru, úložných priestorov a podobne. Pri technickom spracovaní kladíme dôraz na dizajn a hlavne na kvalitu našich vozidiel. Našou silnou stránkou je individuálny prístup ku každej zákazke,“ tvrdí konateľ.

Špičková technika a pohodlie rozhodujú

S premyslenou konštrukciou aj individuálnym vnútorným priestorom vedú vozidlá firmy AUTO M+V garantovať najvyšší možný komfort pre prácu pohrebných služieb. Špecifikom napríklad pri transportných vozidlách sú špeciálne výsuvné a zdvíhacie plošiny, ktoré sú zostrojené na maximálne uľahčenie práce s dôrazom na dizajn. Zákazník má voľbu medzi manuálnou a hydraulickou plošinou. Lift systém potom umožňuje rýchle prestavanie pracovnej plošiny z jednorakvovej na dvojtrakvovú verziu.

Pre tých, ktorí preferujú väčšiu prepravnú kapacitu, je určená práve 4-rakvová koncepcia, ktorá pohrebným službám šetrí čas i peniaze. „Štvorrakvová vstavba je určená predovšetkým tým, ktorí potrebujú väčšiu prepravnú kapacitu zamedzením viacerých jzd. Vstavba sa skladá zo železnej konštrukcie, v ktorej sú uložené dve plošiny, horné hydraulicky zdvíhacie a manuálne výsuvná, spodná plošina je tiež manuálne výsuvná. Zdvih hornej plošiny možno zastaviť v akejkoľvek pozícii,“ objasňuje konateľ firmy. Boky konštrukcie sú obložené pod spodnú hranu okien nerezovým plechom, na ktorom sú osadené výplne okien. Obloženie stropu môže byť podľa prania zákazníka čalúnené alebo v prevedení dekore dreva.

Trendy smerujú k dodávkovým vozidlám

Vo firme AUTO M+V majú vlastných dizajnérov, ktorí rešpektujú prania zákazníkov. „Klientov najviac zaujímajú netradičné prvky na vozidlách, aby sa odlišili od konkurencie. Naše smútočné vozidlá dokážeme ozvučiť a púšťať pozostalým smútočnú hudbu či hovorené slovo. Vychytenou novinkou tohto roka je napríklad logo pohrebnej služby vyšíte vo výplach okien, osvetlenie nákladového priestoru LED diódami či pevné alebo automatické rolety v oknách. Snažíme sa inšpirovať aj nápadmi zo zahraničia, najmä z Nemecka či Talianska, aby sme zosnulým zabezpečili dôstojný obrad,“ uzatvára Vojtěch Večeřa.

Zuzana Voštenáková, fotografie Pavel Ondera

Organizovali sme Prvú medzinárodnú konferenciu pohrebníctva vo Višegrádskom priestore

Odborníci z oblasti pohrebníctva, medicíny a štátnych úradov zo Slovenska, Českej republiky, Maďarska a Poľska sa stretli na Prvej medzinárodnej konferencii pod názvom Právo na ľudskú dôstojnosť, kde sa dohodli na spoločných záujmoch, pričom spoločné postupy deklarovali v schválenej multilaterálnej rezolúcii krajín V4. Prvé odborné podujatie tohto typu vo Višegrádskom priestore sa uskutočnilo v dňoch 5. – 6. novembra 2014 na výstavisku Expo Center v Trenčíne.

Iniciátorom odborného podujatia bola Slovenská asociácia pohrebných a kremačných služieb (SAPaKS). Organizácií medzinárodnej konferencii Právo na ľudskú dôstojnosť predchádzalo pracovného stretnutie prípravného výboru, ktoré sa konalo 31. januára 2014 v Bratislave za účasti zástupcov z krajín V4. „Vznikom SAPaKS sa na Slovensku začala otvorenosť pohrebníctva voči občanom i médiám, ale zároveň tu vznikla aj možnosť kontroly v tomto odvetví našej ekonomiky.

„Asociácia začala združovať subjekty, ktoré vsadili na odbornosť a kvalitu. Asociácia sa stala nielen navrhovateľom ideálneho smerovania podnikateľov v oblasti, ale výraznou mierou sa pričínala o prijatie nového zákona č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve, ktorý nanovo stanovil pravidlá a bol s nadšením prijatý neodbornou verejnosťou i odborníkmi aj z radov štátnych orgánov. Urobiť si poriadok doma bolo hlavným predpokladom riešenia situácie slovenského pohrebníctva pri začleňovaní sa do európskych štruktúr. Tento vysoko položený cieľ sa podaril dosiahnuť počas historicky krátkeho obdobia, ktorý stál však nemálo úsilia, hlavne pri prezentácii asociácie a pohrebníctva v zahraničí,“ povedal v príhovore predseda programového výboru konferencie a predseda SAPaKS Ladislav Stríž s tým, že v súčasnosti sme sa dostali do obdobia, kedy je potrebné zjednotiť a zosúladiť postupy krajín V4, ktoré predstavujú de facto bývalý východný blok. Potenciál konferencie sa podľa predsedu SAPaKS Ladislava Stríža nachádza vo vzniku komisie V4 ako i v odporúčacích dokumentoch, ktoré budú môcť využiť všetky zúčastnené krajiny pri prijímaní a tvorbe vlastných pravidiel na svojom území. „Tento krok za nás nemohli urobiť žiadne organizácie na poli pohrebníctva v Európe, toto si musíme urobiť sami, až potom je reálna šanca stať sa akceptovateľným subjektom pre všetky už dávno fungujúce organizácie,“ dodal predseda SAPaKS Ladislav Stríž.

Prítomným sa prihovoril prezident EFFF

Ďalej na konferencii vystúpil výkonný riaditeľ Európskej federácie pohrebných služieb (European Federation of Funeral

Services) Dr. Rolf Lichtner z Nemecka, ktorý sa poďakoval organizátorom za pozvanie a prítomných informoval o aktuálnych témach, ktorými sa v súčasnosti zaoberajú odborníci z EFFF. Účastníkov konferencie ďalej informoval o aktuálnych opatreniach v súvislosti s vírusovým ochorením ebola, ako aj o potrebe schválenia právneho predpisu, ktorý bude platiť v celej Európskej únii.

Prednášky v piatich odborných sekciiach

Program konferencie bol rozdelený do piatich sekcii. Prvá sekcia sa venovala budúcnosti pohrebníctva štátov V4, východiskám vedúcim ku kooperácii v praktickom výkone činnosti, vyhladkam pre spoločné zladenie záujmov v prospech človeka. V rámci tejto sekcii vystúpil viceprezident Poľského združenia pohrebníctva a viceprezident celosvetovej federácie pohrebníctva FIAT-IFTA Marek Cichewicz s prednáškou na tému medzinárodného transportu zosnulých a potrebe zosúladenia zákona. Predseda Slovenskej asociácie pohrebných a kremačných služieb Ladislav Stríž sa venoval budúcnosti pohrebníctva štátov V4, pričom prítomných informoval o multilaterálnej dohode. Konferencia následne pokračovala poobedným programom v druhej a tretej sekcii.

Témou druhej sekcii bola platná legislatíva a jej dopad na praktickú aplikáciu výkonu pohrebných služieb v záujme zachovania práva na ľudskú dôstojnosť. Béla Puskás hovoril o pohrebných službách a právnej reforme v Maďarsku a JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D. sa v príspevku zameril na kritickú analýzu vybraných ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občianskeho zákonníka v Českej republike a ich dopadov na problematiku pohrebníctva. Zdôraznil predovšetkým väzby medzi občianskym zákonníkom a zákonom o pohrebníctve, ako aj subsidiárne použitie občianskeho zákonníka a jeho významné interpretačné pravidlá. V tretej sekcii sa diskutovalo o zdravotníctve a súdnom lekárstve, vrátane možných rizík hroziacich pri výkone povolania v pohrebníctve, možného ohrozenia obyvateľstva a životného prostredia, či predchádzania rizík. Vedúca odboru Epidemiológie na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne doc. MUDr. Mária Štefkovičová, Ph.D., MPH predniesla prednášku na tému manipulácie s telami zosnulých z pohľadu epidemiológa. ThLic. Tomáš Kotrlý, Th.D. z Legislatívno-právneho odboru Ministerstva pre miestny rozvoj v Českej republike sa v prednáške venoval téme klinického odpadu v krematóriu – evidencie a likvidácii popola. Mgr. Michal Jajcaj z Odboru hygieny životného prostredia z Úradu

verejného zdravotníctva SR prítomných následne informoval o aktuálnych problémoch v oblasti pohrebníctva z pohľadu verejného zdravotníctva. Konferencia pokračovala druhým dňom rokovania v štvrtej a piatej sekcii. Na úvod vystúpil riaditeľ organizácie MARIANUM – Pohrebníctva mesta Bratislavy JUDr. Mgr. Miloslav Hrádek, LL.M k téme správa cintorínov, zodpovednosť a legislatíva. Tibor Somogyi ďalej prítomným predstavil slávne pohrebné miesta v Maďarsku a ich prevádzkovanie. Viceprezident Poľského združenia pohrebníctva a viceprezident celosvetovej federácie pohrebníctva FIAT-IFTA Marek Cichewicz hovoril o historických a súčasných pohrebných úkonoch, obradoch a sviatkoch v Poľsku a Európe.

Rezolúcia účastníkov konferencie

Výstupom Prvej medzinárodnej konferencie pohrebníctva vo Višegrádskom priestore bola prijatá rezolúcia, ktorá vychádzala z podnetov prítomných. Účastníci konferencie zdôraznili nevyhnutnosť úzkej spolupráce v praktickom výkone obsahu náplne pohrebných služieb a to s dôrazom na informácie o zosnulých, dodržiavanie hygienických a infekčných preventívnych opatrení. V tomto smere odporúčajú úzko spolupracovať so štátnymi orgánmi, aby sa zjednotil a zjednodušil postup pri výkone cezhraničného prevozu. Všetci účastníci sa v otázkach práva na ľudskú dôstojnosť zhodli na legitímnosti takéhoto nároku, ktorý by zabezpečoval záruku dôstojného a pietetného zaobchádzania s telom alebo ostatkami a to už od plodu až po konečný bod uloženia ostatkov na cintoríne. Tomu treba podriaďiť činnosť pri prijímaní legislatívnych úprav v jednotlivých štátoch. Účastníci konferencie na základe súčasného hroziaceho nebezpečenstva infekčných chorôb a vírusových

Zľava: Marek Cichewicz, Ladislav Stríž, Rolf Lichtner, Anke Teraa

epidemií odporúčajú osloviť príslušné úrady jednotlivých štátov so žiadosťou o podrobný manuál, ako postupovať pri manipulácii so zomrelým (ebola), ktoré dezinfekčné prostriedky použiť a aké majú mať pracovníci pohrebných služieb ochranné pracovné pomôcky. Účastníci sa ďalej zhodli na vytvorení komisie, ktorá sa bude pravidelne stretávať a hodnotiť napredovanie a plnenie spoločne prijatých odporúčaní. Komisia pozostáva zo štyroch členov (po jednom z každého štátu) v zložení: Ladislav Stríž (Slovensko), Horváth József (Maďarsko), Krzysztof Wolicki (Poľsko), Pavel Lacina (Česká republika).

Marcel Lincényi, foto Pavel Ondera

Pohrebníctvo Ecker
Kompletné pohrebné služby

Poskytujeme služby v okresoch
Malacky - Skalica - Senica

www.pohrebnictvo-ecker.sk

Kontakt: 34/772 2495
NON STOP: 0905 522 662, 0905 522 663

TOPA
ECO - URNA

www.topa.sk

Urna je vyrobená z ekologicky rozložiteľných materiálov

Kontakt: 0903 910 656
topa@topa.sk

Profesionálna pohrebná služba Ladislav Stríž

NON STOP 0903 765 309
www.pohrebnasluzba.sk

Tri generácie v pohrebníctve
60 rokov skúseností a praxe

Trojičné námestie 12
Podunajské Biskupice
Bratislava

DOMINE
POHREBNÉ SLUŽBY
TEMETKEZESI SZOLGÁLTATÁSOK

Nám.Á. Vámbéryho 53/10B, 929 01 Dunajská Streda
NON STOP 0917 464 354, 031 550 11 31, www.domine.sk

Legislativa v Maďarsku

Pri sociálnych pohreboch musia vykopať hrob príbuzní

V Maďarsku môžu požiadať pozostalí o sociálny pohreb v prípade, že sa zaviažu k spolupráci pri manipulácii s mŕtvym, respektíve k vykopaniu hrobu. Aj to je jedna zo zmien, ktorú priniesla právna reforma pre pohrebné služby v Maďarsku, o ktorej na Prvej medzinárodnej konferencii pohrebničníctva vo Višegrádskom priestore informoval svojich kolegov podpredseda Maďarskej asociácie pohrebničníctva Béla Puskás.

Zmenu legislatívy v pohrebničníctve si v Maďarsku vyžiadala zmena stavu, ktorý vznikol po veľkej privatizácii štátnych podnikov a následných negatívnych vplyvoch, ktoré prinieslo súkromné vlastníctvo. „Vznikom súkromných pohrebných služieb, stúpili náklady na pochovávanie. Keďže si čoraz viac ľudí nemohlo dovoliť dôstojný pohreb, narastal počet tých, ktorí si domov odnášali urny. Tu nastal problém, nakoľko osud urien nebol vôbec sledovateľný. Myslím si, že tieto zmeny priniesli veľké škody v maďarskej pietnej kultúre,“ povedal počas prednášky Béla Puskás, ktorý pracuje 15 rokov v odbore a aktuálne, ako riaditeľ organizácie, spravuje 2 200 cintorínov. Najmä samosprávy nemali dost finančných prostriedkov na správu cintorínov, zvyšovali ceny za služby v pohrebničníctve, čo sa v skutočnosti premietlo do nákladov na pohreb pre pozostalých. Vo verejnosti preto rástol tlak na zníženie režijných nákladov pri pochovávaní, a preto maďarská vláda prijala legislatívu, ktorá pre organizácie a pohrebné služby stanovuje úlohy a pravidlá pre ich činnosť. Kľúčovou zmenou je, že každý, kto vykonáva služby v pohrebničníctve, nato musí mať špeciálne povolenie.

Zákon povoľuje súkromné cintoríny

V Maďarsku je dokopy 4 430 pohrebísk. Najviac z nich je prevádzkovaných samosprávou, ďalšie sú štátne, cirkevné, ale aj súkromné. Príkladom je súkromný cintorín v Budapešti, ktorý prenajíma samospráva. Za tri najdôležitejšie funkcie pohrebiska sa považujú pietna funkcia, pohrebná funkcia a funkcia verejného zdravia. Cintoríny musia byť spravované cez hospodársku organizáciu, alebo združenie, ktoré realizuje pohrebničnícku činnosť. Prevádzkovanie cintorínov je veľmi vážna úloha pre samosprávu, nakoľko spravuje všetky prevádzky, ktoré sú spojené s vykonávaním služieb v pohrebničníctve. Každý správca cintorína musí zo zákona dodržať rad úloh, na druhej strane môže prevádzkovanie pohrebiska on sám ešte upraviť

Podpredseda Maďarskej asociácie pohrebničníctva Béla Puskás

osobitnými predpismi. Prevádzkovateľ napríklad v prípade sociálneho pohrebu musí zabezpečiť pozostalým na vykopanie hrobu a pochovanie truhly prostriedky nato určené, pričom túto novú úlohu vykonáva bez akýchkoľvek dotácií. Jednou z najväčších prekážok pri prevádzkovaní cintorínov v Maďarsku je fakt, že aj tieto služby sú zaťažené 27 % daňou z DPH. Ak teda príjmy zo správy cintorínov nestačia, prevádzkovateľ je nútený hradiť náklady z iných zdrojov. Ďalším problémom je, že väčšinu nákladov v súvislosti s pohrebom hradí obyvateľstvo, nakoľko je veľmi nízka štátna podpora.

Prísne zakladanie nového pohrebiska

V Maďarsku je zakladanie nového cintorína veľmi prísne, nakoľko okrem iného musí byť dodržaná jeho bezbariérová prístupnosť, harmonické usporiadanie, ale aj dom smútku s vykurovaním a toaletami. V prípade obcí s viac ako 2 000 obyvateľmi musí byť zabezpečené pevné vykurovanie, v menších obciach stačí aj mobilné kúrenie. Nové pohrebisko musí byť v zmysle zákona oplotené tak, aby jeho ohradenie dostatočne chránilo hrobové miesta. Nový cintorín sa má budovať tak, aby na ňom bola zabezpečená harmónia s prostredím, pričom hrobové miesta majú zaberáť maximálne 65 % jeho rozlohy. Ďalej treba vybudovať cestu k domu smútku s vysadenými stromami pri ceste a zreteľne umiestnenými informačnými tabuľkami. Zabezpečený musí byť tiež

Pozostalí sa ďalej zaväzujú, že na hrobe nemôžu postaviť náhrobný kameň, alebo pomník, pričom do sociálneho hrobu sa môže pochovať iba urna.

odvoz odpadu, recyklácia zatiaľ nie je povinná. V Maďarsku sú preto dominantné cintoríny, ktoré pripomínajú pohrebné záhrady so stromami. Samozrejme, že sa vo väčších mestách nachádzajú aj cintoríny naplnené na 90 %, ale právna úprava v tomto prípade nemá spätný účinok. Maďarský zákon veľmi prísne predpisuje, kto môže vykonávať pracovné činnosti na cintorínoch, ktoré musia byť vopred zahlásené.

Výdavky v súvislosti s pochovaním

Prevádzkovatelia cintorínov vyberajú poplatky za prenájom hrobového miesta, prevádzkovanie cintorínov, cintorínske zariadenia, vjazd do cintorína atď. Väčšina samospráv nechce, alebo nedokáže prispievať na správu cintorínov, pričom problémom je aj spomínaná 27 % daň. Jedným z nástrojov, ako znížiť ceny cintorínskych služieb, je povinné zverejňovanie cien pohrebov a kremácií. V Maďarsku sa prenajíma hrobové miesto na 25 rokov a hrobka na 60 rokov, pričom ceny sú odlišné. Najlacnejšie hrobové miesto sa dá nájsť na vidieku už za 1 000 forintov. Vo väčších mestách sa hrobové miesto prenajíma od 15 000 – 30 000 forintov, pričom najvyššie ceny sú v Budapešti, kde sa poplatok za jedno miesto pohybuje od 50 000 – 150 000 forintov podľa umiestnenia. Suma obsahuje aj poplatok za prevádzkovanie cintorína. Po 25 rokoch treba opäť zaplatiť nájom, pričom v tomto prípade už stačí uhradiť 25 % sumy, zvyšnú časť je možné splácať postupne. Po 25 rokoch sa môže hrobové miesto otvoriť a pochovať doň ďalšia rakva. Pri otváraní hrobu je potrebné zadovážiť si povolenie rodinného príslušníka. Ak o to požiada polícia, povolenie nie je potrebné. Zákon určuje maximálnu sumu 6 000 forintov za chladenie pozostalého. Náklady na spolopenie vrátane poplatku za chladenie priemerne činia 10 000 forintov.

Klimatizácia vo vozidlách

Nová legislatíva ďalej zavádza, že kancelárie pohrebných služieb, ako aj propagačné materiály nesmú byť umiestnené v zdravotníckych zariadeniach a taktiež 200 metrov od nich. Pohrebné služby musia mať od 1. marca do 3. septembra klimatizované vozidlá. Ak cesta trvá dlhšie ako 90 minút, vo vozidle musí byť teplota najviac 18° C.

Vydávanie urien

Veľkým problémom v Maďarsku je vydávanie urien, nakoľko veľa ľudí si berie urny domov a vôbec ich neumiestňuje na cintorín. Nová legislatíva síce túto možnosť úplne nezrušila, ale zaviedla podpísanie vyhlásenia, v ktorom pozostalý prehlási, že zabezpečí také pietne miesto, aby bolo aj ostatným príbuzným umožnené zabezpečiť zosnulému vzdanie pocty. Ak teda chce blízky príbuzný zobrať urnu do lesa alebo záhrady, musí v prehlásení špecifikovať jej umiestnenie. Popol

Najväčšou úlohou pre pozostalých je vykopanie hrobu pre rakvu, respektíve miesta pre urnu. Treba zdôrazniť náročnosť tejto práce i pre profesionálov.

môže byť rozdelený a roznesený kdekoľvek na svete, ak si to človek vo svojom závete želal. S urnovým miestom môže disponovať aj viac rodinných príslušníkov.

Sociálny pohreb

Novinkou v maďarskej legislatíve je sociálny pohreb, ktorý vláda Viktora Orbána zaviedla potom, čo pribúdali prípady, keď príbuzní nemali na pohreb. V prípade sociálneho pohrebu hradí štát náklady spojené s pohrebom, samospráva poskytuje hrobové miesto na 25 rokov. Pozostalí síce nemajú žiadne náklady spojené s pohrebom, ale štát ich zároveň zaväzuje k spolupráci. V prípade, že si pozostalí želajú sociálny pohreb, musia oň požiadať samosprávu do troch dní od úmrtia osoby, pričom tá má jeden deň nato, aby zorganizovala pohreb a štát zabezpečil potrebné finančné prostriedky.

Ak si príbuzní vyberú sociálny pohreb pre pozostalého, podpisujú vyhlásenie, že pohreb sa môže vykonať iba do sociálnej parcely, ktorá je jasne vyznačená na tento účel. Pozostalí sa ďalej zaväzujú, že na hrobe nemôžu postaviť náhrobný kameň, alebo pomník, pričom do sociálneho hrobu sa môže pochovať iba urna. Pozostalí taktiež nemôžu mať žiadne požiadavky na pohrebné služby, ani žiadne nároky voči nim. Zadávatel pohrebu zároveň musí podpísať prehlásenie, že niekoľko úloh bude vykonávať sám, ako napríklad umyť, obliecť zosnulého, niesť kríž s nápisom k hrobu. Ale najväčšou úlohou je vykopanie hrobu pre rakvu, respektíve miesta pre urnu. Treba zdôrazniť náročnosť úlohy pozostalých v prípade nevhodných podmienok, ako napríklad kamenistá pôda, alebo nepriaznivé počasie. Pri manipulácii s telom a výkope jamy je veľmi dôležitá ochrana a bezpečnosť pri práci, a preto štát zabezpečí, aby sa dotčení oboznámili s hygienickými a ďalšími pravidlami, ktoré sú nevyhnutné. Príbuzní musia zároveň prehlásiť, že berú na vedomie okolnosti, ktoré môžu nastať pri tejto činnosti. Keď príbuzní porušia úlohy v zmluve, prevádzkovateľ je oprávnený prerušiť pohreb a následne všetky náklady musia uhradiť rodinní príslušníci. Ak sa preukáže, že príbuzní nevedia vykopať hrob, táto úloha sa vykoná za verejné financie. Samospráva zo zákona je povinná zabezpečiť sociálne pohreby aj v prípade nárastu záujmu o ne. Sociálny pohreb nie je možné spraviť v prípade, že si to dotýčny v závete neželal. „Zatiaľ aj my, prevádzkovatelia pohrebísk, máme viaceré otázky v súvislosti s výkonom tejto činnosti. Uvidíme, ako bude táto úloha fungovať od januára 2015, keď legislatíva nadobudne platnosť. Do budúcnosti však hľadáme optimisticky a predpokladáme to, že táto legislatíva zlepší právne prostredie pre prevádzkovanie pohrebísk v Maďarsku,“ dodal podpredseda Maďarskej asociácie pohrebničníctva Béla Puskás.

Marcel Lincényi, foto Pavel Ondera

Pohrebné služby v Poľsku

Viceprezident celosvetovej federácie pohrebníctva FIAT-IFTA
viceprezident Poľského združenia pohrebníctva Marek Cichewicz

Na Prvej medzinárodnej konferencii v Trenčíne s názvom Právo na ľudskú dôstojnosť, vystúpil aj Marek Cichewicz, viceprezident Poľského združenia pohrebníctva a viceprezident celosvetovej federácie pohrebníctva FIAT-IFTA s prednáškou na tému medzinárodného transportu zosnulých a potrebe zosúladienia zákona. Aká je teda situácia na poľskom trhu pohrebných služieb?

Poľské združenie pohrebníctva bolo založené v roku 1998 a v súčasnosti má 34 členov, najmä manažérov veľkých cintorínov a pohrebných ústavov. „Naším zámerom je spolupracovať najmä s orgánmi ústavnej a štátnej správy. Boli sme poverení zostavením etického kódexu a organizujeme rôzne výstavy s pohrebnou tematikou i odborné konferencie. Vydávame magazín Memento, ktorý vychádza každé dva mesiace a má zhruba 600 čitateľov,“ prezrádza v úvode konferencie Marek Cichewicz.

Pohrebné služby v minulosti a dnes

Pred druhou svetovou vojnou vo Varšave fungovalo niekoľko pohrebných domov, prevažne na hlavných uliciach miest. Najchudobnejší ľudia pochovávali telá zosnulých zabalené do plátna, neskôr do drevených rakiev. Po roku 1945 až do roku 1989 pohrebné ústavy boli najmä v rukách miestnej samosprávy. Iba niekoľko malých pohrebných ústavov zostalo aktívne podnikáť, tie však mohli prevádzkovať svoj biznis len s určitými obmedzeniami. „Vo Varšave sme mali v roku 1989 iba 12 pohrebných ústavov, momentálne je ich takmer

dvesto. Medzi najdôležitejšie cintoríny v Poľsku patrí práve varšavský cintorín, krakovský cintorín či ústredný cintorín v Štětíne,“ objasňuje Marek Cichewicz.

Poliaci preferujú katolícke pohreby

Súčasný Poľsko s takmer 40 miliónmi obyvateľmi patrí medzi ôsmy najľudnatejší štát Európy. V zahraničí je považovaný za hlboko katolícku krajinu. „Až 97 percent obyvateľov sa hlási ku katolíckej viere, zároveň preferuje rímskokatolícky pohrebný obrad. Toto umožňuje pohrebný obrad, ktorý je prejavom kresťanskej viery a nádeje večného života. Zároveň je spôsobom ako sa dôstojne rozlúčiť so zosnulým a zveriť ho milosrdnému Pánu Bohu,“ tvrdí Marek Cichewicz.

Poliaci sa o hroby svojich blízkych vzorne starajú po celý rok a organizujú osobitné podporné zbierky na to, aby sa zachovali dôležité hroby.

Až 97 percent obyvateľov sa hlási ku katolíckej viere, zároveň preferuje rímskokatolícky pohrebný obrad.

Pohrebné obrady za veriaceho sa spravidla konajú v dome zosnulého, v dome smútku, či na cintoríne. Poľská rímskokatolícka cirkev zmenila svoj dávny odmietavý postoj ku kremácii a umožnila kremáciu tiel. „V prípade kremácie sa vykoná najskôr rozlúčka so zosnulým, spopolenie a až následne sa zrealizuje ukladanie urny do zeme alebo do kolumbária, rozptyl alebo rozsyp na miestach na to určených.“

Krakov. Mestská rada spravuje 12 cintorínov. Teraz pripravuje výstavbu ďalšieho s rozlohou viac ako deväť hektárov. Vďaka množstvu Vysokých škôl je Krakov mestom mladých. V meste žije takmer 800 tisíc obyvateľov. Autor fotografií RNDr. Boris Cambel, www.boriscambel.sk

Štát pomáha príspevkom 1 000 eur

Pohreby sú nákladnou záležitosťou na celom svete, preto v dôsledku ekonomickej krízy v mnohých krajinách utrpena okrem iného aj kultúra pochovávaní. Nie každému finančná situácia umožňuje zabezpečiť si honosnú poslednú rozlúčku so zosnulým. V Poľsku dostávali pred tromi rokmi pozostalí príspevok na pohreb v prepočte asi 1 500 eur. V marci roku 2011 sa však uvedená suma v rámci úsporných opatrení znížila na 1 000 eur. „Uvedená finančná suma nám umožňuje zorganizovať dôstojný pohreb aj s kremáciou a zaplatiť všetky poplatky takmer v každom meste v Poľsku. To je tiež dôvodom, prečo sa v posledných rokoch kremácia v Poľsku tak rýchlo rozšírila,“ objasňuje systém poľského sociálneho

zabezpečenia Marek Cichewicz. Vláda však opäť uvažuje o znížení príspevku na pohreb pre jednu osobu, až na úroveň 500 eur či ešte menej. Ak štát takto rapídne zníži príspevok na pohreb, ľudia si budú musieť za pohreby platiť z vlastného vrecka, alebo sa budú musieť poistiť pre tento účel. „V súčasnosti sa mnohé zahraničné firmy snažia vstúpiť na poľský trh a chcú poskytovať poistenie pre prípad pohrebu. Je to pre nich dobrý trh na rozbehnutie ich „biznisu“, pretože sme veľká krajina a úctivo sa staráme o svojich blízkych zosnulých, nehľadiac na finančné nároky takéto obradu,“ spresňuje Cichewicz. Potom budú musieť aj poľské pohrebné služby hľadať vhodné riešenia, ako budú za danej situácie ďalej fungovať.

Aj keď príspevok na pohreb štát znížil na 1 000 €, stále je to suma, ktorá postačuje na dôstojnú rozlúčku za použitia veľmi kvalitných materiálov.

Starostlivosť o hroby blízkych

Poliaci sa o hroby svojich blízkych vzorne starajú po celý rok a organizujú osobitné podporné zbierky na to, aby sa zachovali dôležité hroby v každom poľskom meste. V posledných rokoch sa veľmi po celej krajine rozšírila sieť krematórií. Existuje predpoklad na to, že tento trend bude pokračovať. V Poľsku funguje aktuálne 30 krematórií, pred tromi rokmi ich bolo iba 13. Do konca roka 2014 bude otvorených ešte ďalších zhruba 15 nových kremáčnych zariadení.

Poslednou veľkou investíciou, o ktorej sa veľa hovorí, je výstavba nového cintorína, na ktorú mesto Krakov vyhlásilo verejnú súťaž a to formou spojenia súkromných a verejných finančných zdrojov. Mesto má záujem prenajímať pozemky na tento účel na 30 rokov dopredu, investor musí vybudovať dom smútku, cintorín i krematórium s dvomi kremáčnymi pecami na ploche viac ako deväť hektárov. Celkovo si táto investícia podľa Mareka Cichewicza vyžiada viac ako 6,5 milióna eur.

Prípravila Zuzana Voštenáková, foto Pavel Ondera a internet

Staré hroby zatiaľ adopcie nezachránia

Cintorín pri Kozej bráne

Ondrejský cintorín

Do redakcie sme dostali list čitateľky, ktorá by chcela, aby jej rodina bola pochovaná na Cintoríne pri Kozej bráne, no v súčasnosti to nie je možné napriek tomu, že väčšina hrobových miest je nezaplatená a mnohí pochovaní už možno ani nemajú nijakých žijúcich príbuzných. Oslovili sme Pohrebníctvo mesta Bratislavy MARIANUM, či je na historických cintorínov možná adopcia hrobov tak, ako to funguje napríklad v Čechách. Na naše otázky odpovedal riaditeľ mestskej organizácie, JUDr. Mgr. Miloslav Hrádek, LL.M.

V Bratislave sú v súčasnosti štyri historické pohrebiská: Ondrejský cintorín, Cintorín pri Kozej bráne, Mikulášsky cintorín a cintorín v Karlovej Vsi. Prečo na týchto pohrebiskách nie je možné pochovávanie, keď hygienici vydali kladné stanovisko s pochovávaním?

Pán Ján Melkovič z Radošinského naivného divadla bol za štrnásť rokov jedinou osobou, ktorá bola pochovaná klasickým spôsobom na historickom cintoríne. S pochovaním na Ondrejskom cintoríne vtedy súhlasila rímskokatolícka cirkev ako vlastníka pozemkov, hygiena, ako aj primátor Bratislavy Andrej Ďurkovský. My sme plánovali opätovne zaviesť pochovávanie na historických cintorínoch, lebo sme evidovali množstvo žiadostí od Bratislavčanov, ktorí by si tam chceli zriadiť hrobové miesta. Ja som túto vec osobne prerokovával s vtedajším vedením, teda s primátorom Andrejom Ďurkovským a námestníčkou Annou Dyttertovou, ale stanovisko v tejto veci bolo negatívne. Vedenie mesta sa v tom čase obávalo, že by sme jednoducho neustrážili predaj hrobových miest. Podľa mojich informácií, začiatkom tohto roka primátor Milan Ftáčnik s námestníkom primátora Jánom Budajom rokovali s bratislavským arcibiskupom Stanislavom Zvolenským, ale táto vec sa zatiaľ nedoriedila. V Karlovej Vsi sa síce tiež nepochováva klasicky, ale normálne tu zriaďujeme urnové schránky.

Na historických cintorínoch je však povolené dokladanie do už existujúcich hrobiek a taktiež vyhradené pochovávanie v zmysle špeciálneho schváleného režimu. Za akých podmienok je to možné?

V prvom rade záujemca musí preukázať, že na niektorom z týchto historických cintorínov má v prenájme hrobové miesto. Buď má doklad o tomto hrobovom mieste, alebo nám

JUDr. Mgr. Miloslav Hrádek, LL.M.

preukáže, že zosnulý, ktorého chce pochovať, mal pokrvný vzťah so zosnulým, ktorého pozostatky sú uložené v hrobovom mieste, respektíve hrobke. Treba však povedať, že musí mať urnu, nakoľko na historických cintorínoch je toho času dovolené iba dokladanie urien. Ak by chcel robiť úpravu hrobového miesta, respektíve na existujúci hrob umiestniť nejakú tabuľku, alebo doplniť meno zosnulého, musel by mať nato súhlas Krajského pamiatkového úradu a taktiež Mestského útvary na ochranu pamiatok.

Prečo na bratislavských cintorínoch nie je umožnené adoptovať si hrob tak, ako to napríklad funguje na pražských cintorínoch?

Kľúčový problém je ten, že časť historických cintorínov patrí evanjelickej cirkvi a časť rímsko-katolíckej cirkvi. Máme veľký problém sa dohodnúť s miestnymi farnosťami, alebo samotným arcibiskupstvom na nejakých podmienkach vzájomnej spolupráce. Nikdy sme sa nedostali tak ďaleko, že by sme s cirkvou uzatvorili oficiálnu zmluvu, ktorá by nejakým spôsobom upravovala, či už údržbu, investície, respektíve pochovávanie na týchto cintorínoch. Ja som v minulosti predostrel podobné návrhy na komisii kultúry. Navrhol som, aby sa umožnilo adoptovať hrobové miesta, respektíve pomníky s tým, že po ich oprave by tam bolo možné uložiť urnu so spoločnými pozostatkami. Taktiež som odporučil, aby v rámci Bratislavskej nadácie, ktorú spravuje hlavné mesto, bolo možné zbierať peniaze

či už v rámci 2 % z daní našich zamestnancov, 2 % z daní pohrebníctva Marianum alebo kohokoľvek, kto by chcel poskytnúť príspevky určené na obnovovanie starých náhrobkov. Už niekoľko rokov tvrdím, že namaľovanie mestského znaku Bratislavy na historický pomník ho neochráni pred zubom času a najmä poveternostnými vplyvmi. Ale žiaľ, toto všetko zostalo len v rovine mojich návrhov a úvah.

V minulosti sa uvažovalo, že na Ondrejskom cintoríne a Cintoríne pri Kozej Bráne pribudnú urnové steny, ktoré by mali byť pristavané vždy pri novom múre. V akom štádiu sú tieto plány? Budú si môcť v takýchto urnových stenách zakúpiť urnové miesto aj pozostalí pre zosnulých, ktorí neboli ocenenými Bratislavčanmi?

Uvažovalo sa o tom. My sme dokonca chceli zriadiť urnové steny aj na Ondrejskom cintoríne, pretože máme záujemcov, ktorí by tam tieto steny chceli mať, ale opakujem, nepodarilo sa nám dohodnúť ako ďalej ani na úrovni hlavného mesta ani s rímskokatolíckou cirkvou. My sme minulý rok spravili na Cintoríne Kozia brána relatívne veľkú revitalizáciu zelene. Z našej iniciatívy sme mali stretnutie so zástupcami Krajského pamiatkového úradu, na ktorom sme sa zaviazali k údržbe zelene, evanjelickej cirkvi sa zase zaviazala k údržbe oplotení. My sme sľub zrealizovali, cirkev povinnosť nespĺnila. Je to začarovaný kruh, z ktorého momentálne nie je východisko.

V nedávnej minulosti boli ešte výnimky možné. Ondrejský cintorín.

Platí sa na historických cintorínoch prenájom hrobového miesta tak ako na iných pohrebiskách?

Platí sa tam, kde máme známeho nájomcu. Ale mnohé hroby na historických cintorínoch sú v takom stave, že nájomca nie je známy, respektíve sa nám nezachovali záznamy. Budete sa čudovať, máme hroby a nielen na historických cintorínoch, ale aj na Martinskem cintoríne, kde rímskokatolícka cirkev v minulosti vybrala peniaze na sto rokov dopredu. Stáva sa nám, že vyzveme nájomcu, aby platil, no on vyťahuje papier po prababke, kde je napísané, že je zaplatené na sto rokov alebo na veky vekov.

Prečo na historických cintorínoch nie je rozptyľová, respektíve rozsypaná lúka, keď hygienici pochovávanie nezakázali a takýto spôsob pochovávania nenarušuje historický ráz cintorína?

Pokiaľ sa vedenie mesta, alebo mestské zastupiteľstvo rozhodne, že sa obnoví pochovávanie na historických cintorínoch a dajú mi konkrétne úlohy, že mám zabezpečiť hrobové miesta, urnové miesta, alebo rozptyľové lúky, ja nevidím problém takéto pochovávanie zabezpečiť. Ale pokiaľ tu nie je komunálno-politické rozhodnutie obnoviť pochovávanie na týchto cintorínoch, tak ja môžem predložiť len návrh, ako by to mohlo vyzeráť, ale to je všetko.

Rozprával sa Marcel Lincényi, foto Pavel Ondera

Adopcia je riešením. Náklady na rekonštrukciu by hradil nájomca.

Najrýchlejšie kopú hroby Slováci

Najšikovnejší hrobári v strednej Európe sú na Slovensku. Konštatovali to odborní rozhodcovia na medzinárodnej súťaži v kopaní a úprave hrobov z krajín V4, ktorá sa uskutočnila 6. 11. 2014 v Trenčíne ako súčasť 2. ročníka medzinárodnej kontraktčno-predajnej výstavy pohrebných a kremačných služieb Slovak Funeral 2014.

Do súťaže o pohár sa prihlásili dvojčlenné družstvá zo Slovenska, z Českej republiky, Maďarska a Poľska. Súťažiaci z Poľska sa na poslednú chvíľu pre chorobu ospravedlnili a napokon pod ich vlajkou symbolicky súťažilo družstvo z Partizánskeho.

Podujatie moderoval známy slovenský herec a krstný otec časopisu Slovenské pohrebníctvo Ivan Vojtek Tuli mladší. „Uvidíme, ktorá krajina ukáže, ako rýchlo vie pochovávať svojich obyvateľov. Dozvieme sa, kto si odnesie pohár víťaza, ale vedzte, že zvíťazila myšlienka návštevníkom tohto veľtrhu ukázať, že vykopať hrob nie je také jednoduché,“ povedal na úvod I. Vojtek Tuli mladší. Organizátora a predsedu Slovenskej asociácie pohrebných a kremačných služieb Ladislava Stríža mrzí, že niektoré médiá prezentovali súťaž hrobárov ako morbidnú. „Cieľom tohto podujatia je

Na víťazov čakali ceny ako sa patrí.

Vítané dvojčlenné družstvo Marek Rigo (29) a Pavel Herák (53) z pohrebníctva mesta Bratislavy MARIANUM.

vyzdvihnúť českých hrobárov, o ktorých sa popri pohrebných službách a správe cintorínov nehovorí, pričom sú dôležitým článkom v rámci systému pohrebných služieb, pretože konečný výsledok pohrebu vlastne tvoria oni,“ vysvetlil dôvod organizovania súťaže jej organizátor a predseda SAPaKS Ladislav Stríž.

Vítazi Pavol Herák a Marek Rigo

Súťažné parcely organizátori vybrali hneď pri vchode do areálu výstavniska Expo Center v Trenčíne. Súťažiaci si najskôr vylosovali budúce hrobové miesta a po odštartovaní sa pustili do práce.

Už od prvej chvíle jasnými favoritmi na víťaza bolo pre divákov dvojčlenné družstvo Pavol Herák (53) a Marek Rigo (29) z pohrebníctva mesta Bratislavy MARIANUM. Zohratosť mužov dokazoval rýchlo sa prehĺbujúci hrob, v ktorom sa striedali najskôr po desiatich minútach a neskôr po piatich minútach. Súťaž odštartovali o 12.30 h a o 95 minút už mali víťazi hrob hotový. Na druhom mieste sa umiestnilo družstvo z Pohrebnej služby Dvonč z Partizánskeho a tretiu priečku získali Česi zo Sokolova. Na poslednom mieste skončili maďarskí hrobári, ktorí si však odniesli špeciálnu cenu za estetickú úpravu hrobu. „Prišli sme sem vyhrať a aj sa nám to podarilo,“ povedali hrdo víťazi, ktorým cestu za úspechom sťažovali nielen kamene, ale aj kus drôtu.

Energiu si počas práce dopĺňali energetickými nápojmi a čokoládou. Sami však priznali, že pri takomto tempe kopania by do týždňa skončili v nemocnici na lôžku. Ako povedal Marek Rigo, kopanie hrobov je práca ako každá iná. V jeho prípade je dokonca koníčkcom, navyše táto robota sa v ich rodinách dedí z otcov na synov. Aj hrobári však majú pred svojou prácou rešpekt, keďže im pri hĺbke kopania do dvoch metrov hrozí nebezpečné zavalenie.

Súťažili v rýchlosti, ale aj v celkovej estetike

Podmienky pohára boli vopred jasné. Súťažiaci mali za úlohu vykopať jamu hlbokú 165 cm, širokú 80 cm a dlhú dva metre. Podľa jedného z porotcov a podpredsedu Slovenskej asociácie kremačných a pohrebných služieb Vladimíra

Eckera sa hodnotil nielen čas vykopania hrobu, dizajn jamy, jej rozmery (kontrolovali sa šablónou aj premeriavaním), ale tiež zákop a následná úprava hrobového miesta.

Budúcnosť hrobárov

Niektorí sa správne pýtali, či hrobárov v budúcnosti nevymenia stroje tak, ako sa to postupne deje pri iných povolaniach. „Myslím si, že povolanie hrobára nie je ohrozené. Cintorín je špecifické miesto, kde sa často stroje nezmestia. Pevne verím, že hrobári na Slovensku nielen nevyhynú, alebo bude sa zvyšovať ich časť a kvalita práce. Aktuálne pracujeme na založení školy pre hrobárov, aká je napríklad v Českej republike,“ dodáva predseda SAPaKS Ladislav Stríž.

Pripravil Marcel Lincényi, fotografie Pavel Ondera

1

1 Súťaž moderoval Ivan Tuli Vojtek (vľavo). Predseda SAPaKS Ladislav Stríž súťaž viedol ako hlavný organizátor a predseda poroty.

2

2 Slovenský tím z Bratislavy pracoval neuvěřiteľným tempom a ostal čas aj na úsmev. Premiestniť museli spolu 5,12 m³ zeminu. Stačilo im na to 95 minút!

3 Predseda poroty Ladislav Stríž gratuluje víťaznému tímu.

4 Porota zložená zo zástupcov Slovenska, Česka, Poľska a Maďarska mala neľahkú úlohu. Bodovacie háčky dôkladne analyzovali takmer 20 minút.

5 Víťazi. Zľava: 2. miesto Poľsko (Slovensko Dvonč), 1. miesto Slovensko, 3. miesto Česko. Radi sa pridávame ku gratulantom.

4

3

5

Zamyšlení nad vývojem imperativů a práva v pohřebnictví v České republice II.

Mgr. Jaroslav Šejvl - Klinika adiktologie
1. LF UK a VFN v Praze

Část druhá

Dne 1. dubna 1919 byl Revolučním národním shromážděním schválen nový zákon, který jako první na našem území umožnil kremaci; vydán byl ve Sbírce zákonů a nařízení státu Československého dne 9. dubna 1919. Jednalo se o zák. č. 180/1919 Sb., o fakultativním pohřbívání ohněm, který byl zpravidla nazýván jako Lex Kvapil podle svého autora a předkladatele Jaroslava Kvapila. Jednalo se o zákon pouze o dvou ustanoveních - § 1 uváděl, že „pohřbívání ohněm jest dovoleno“ a § 2 ukládal ministrově zdravotnictví, ve spolupráci s ministrem vnitra a spravedlnosti jeho provedení. K tomuto zákonu bylo dne 18. září 1919 vydáno nařízení vlády č. 517/1919 Sb. z. a n., kterým se provádí zákon o fakultativním pohřbívání ohněm, a nabylo účinnosti dnem vyhlášení (30. září 1919). Zákon byl v účinnosti ode dne svého zveřejnění ve sbírce zákonů a nařízení 9. dubna 1919 do 27. února 1922, kdy byla provedena derogace novým předpisem.

Lex Kvapil nahradil zák. č. 464/1921 Sb. z. a n., o pohřbívání ohněm ve znění pozdějších předpisů, který upravoval existenci krematorií v rámci samostatné působnosti obce; kladl požadavky na jejich stavbu a provoz z hlediska hygienického, technického, bezpečnostního, estetického, pietního a dalších.

Zákon umožňoval kremaci fakultativně, jako alternativu k pohřbívání do hrobu nebo hrobky, ale vymezil si oprávnění v případě „epidemií, životních pohrom nebo je-li to žádoucí“ stanovit vládním nařízením takovýto postup obligatorně. Rovněž zde byla uvedena možnost provést zpopelnění exhumovaných lidských ostatků a taxativně definoval přestupky a přečiny v této oblasti a sankce za jejich spáchání. Zákon nabyl účinnosti dva měsíce po svém vyhlášení ve sbírce zákonů a nařízení.

S odkazem na zák. č. 464 Sb. z. a n., o pohřbívání ohněm vyšlo dne 20. října 1923 vl. nař. č. 194/1923 Sb., o pohřbívání ohněm. Nařízení se zabývalo zejména problematikou zřízení krematorií, podmínkami pro jejich schválení (podrobně je zde uveden celý schvalovací proces o žádosti až po zprovoznění krematoria) a dále stanovilo podmínky a kremační zařízení (pece) a provoz krematoria; účinnosti nařízení nabylo dnem vyhlášení 9. října 1923 a bylo změněno až nařízením ministra zdravotnictví č. 8/1955 o pohřebnictví ke dni 5. března 1955.

Dne 9. května 1925 nabyl účinnosti vyhlášením ve sbírce zákonů a nařízení zák. č. 96/1925 Sb. z. a n., o vzájemných poměrech náboženských vyznání. V § 10 zákonodárce upravil stejná práva pohřbívací práva pro osoby různého náboženského vyznání: „(1) Nikdo nesmí bránit slušnému pohřbení na hřbitově, ani je zakazovat, ani rušit. Slušným pohřbením rozumí se výkon pohřebních obřadů a projevů, jakož i pohřbení v rodinném hrobě nebo ve zvláštním oddělení pro souvěrce zemřelého zřízeném se souhlasem politického úřadu (administrativní vrchnosti) I. stolice nebo, není-li takového oddělení, v běžné řadě hrobů. Totéž platí o náhrobcích, pomníčcích a jiných zařízeních památce zemřelého sloužících. Obřady, projevy, náhrobky a pomníčky nesmějí obsahovat urážky náboženské obce (společnosti), již hřbitov patří. (2) Duchovní správci nebo jiní

představitelé náboženské obce (společnosti, spolku) smějí odepřít pohřbení mrtvol zemřelého, jenž nebyl jejím příslušníkem, na svém hřbitově jen, je-li v obvodu místní obce, kde smrt nastala nebo mrtvola byla nalezena, hřbitov obecní nebo hřbitov pro příslušníky církve nebo náboženské společnosti, již zemřelý patřil. Pohřbení v rodinném hrobě nesmějí však ani v těchto případech odepřít.“

S ohledem na zmocňovací ust. § 15 zák. č. 4/1952 Sb., o hygienické a protiepidemické péči ve znění pozdějších předpisů vyšlo nařízení ministra zdravotnictví č. 8/1955 Sb., o pohřebnictví ve znění pozdějších předpisů. V nařízení byly upraveny dvě základní oblasti problematiky – lékařská a funerální. V lékařské části byl kladen důraz na oznámení úmrtí a ohledání zemřelého, na podmínky, za nichž má být provedena obligatorně pitva, na možnost odnímání tkání a orgánů; další část se zabývala samotnou funerální oblastí – pohřbívání zemřelých, stanovení tlecí doby, možnosti provádění exhumace, podmínky kremace a ukládání zpopelněných lidských ostatků a správa pohřebiště. Pro provádění rozptylu zpopelněných lidských ostatků byla vydána směrnice hlavního hygienika Československé socialistické republiky ze dne 18. listopadu 1958, o rozptylu zpopelněných ostatků, uveřejněné v částce 95/1958 Ú. l. (95/1958 Ú. v.). Nařízení nabylo účinnosti dnem 5. března 1955 a postupovalo se podle něj až do 30. 6. 1966, kdy byla vydána nová vyhláška v souvislosti s přijetím zákona o péči o zdraví lidu.

S ohledem na přijetí zák. č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu ve znění pozdějších předpisů, byla ve smyslu § 82 vydána ministerstvem zdravotnictví vyhl. č. 47/1966 Sb., o pohřebnictví ve znění pozdějších předpisů. Systematika obsahu byla zachována, ale oproti předchozímu právnímu předpisu došlo k drobným úpravám jak v lékařské, tak i funerální části. Lékařská část byla zpřesněna zejména v definicích jednotlivých pitev, byly upřesněny podmínky týkající se odnímání tkání a orgánů.

Ve funerální části došlo ke specifikaci jednotlivých typů pohřbů, byla stanovena lhůta pro tzv. „pohřbívací povinnost“, byla taxativně uvedena povinnost obstarání pohřbu národním výborem, pokud nebyl nikdo, kdo by pohřební zajistil a došlo ke stanovení přesnějších podmínek pro zpopelnění, rozptyl a správu pohřebiště. Byla uvedena povinnost vytvořit řád pohřebiště a byly stanoveny podmínky pro krematoria a přepravu zemřelých. Vyhláška nabylo účinnosti dnem 1. července 1966 a účinnost byla ukončena dnem 31. března 1988.

Totožně podle § 82 zák. č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu ve znění pozdějších předpisů, byla původní vyhláška z roku 1966 nahrazena novou úpravou, která vyšla ve sbírce zákonů dne 9. listopadu 1987, a to jako vyhl. č. 19/1988 Sb., o postupu při úmrtí a o pohřebnictví ve znění pozdějších předpisů. I přes politické, kulturní, sociální, legislativní a další změny, které se uskutečnily v roce 1989 a v letech následujících, nebyla oblast pohřebnictví věnována taková pozornost, jakou by si zasloužila – a to i přes existenci a snahy Sdružení pohřebnictví v ČR, které se snažilo být profesním gestorem v pohřebnictví a stanovit jasná a závazná pravidla a snahy dalších jednotlivců (např. Tomáš Kotrlý a jeho webový portál www.pohrebiste.cz; webový portál www.pohreb.cz či Václav Graf – www.vaclavgraf.cz).

...úspěchy lze spatřit ve vzniku profesních kvalifikací – hrobník, stavitel podzemní hrobky - zkoušky z profese (stavitel hrobky), foto Pavel Ondera

Tato citovaná vyhláška byla účinná od 1. dubna 1988 do 31. 3. 2012, kdy byla bez náhrady zrušena. K této skutečnosti došlo i přes to, že v roce 2001 byl přijat zák. č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, který nabylo účinnosti dnem 1. 1. 2002. Jedná se o velmi významný mezník, který vytvořil systematiku v této oblasti, vymezil jednotlivé pojmy a rozdělil pohřebnictví na tři oblasti, které jsou sice rigidně odděleny podle služby, kterou nabízejí, ale vzájemně se prolínají.

V průběhu let vznikala jako reakce na existenci tohoto zákona další profesní sdružení, např. Cech hrobnický, Asociace pohřebních služeb v ČR (všechna byla v podstatě založena na platformě občanských sdružení), avšak výsledek těchto aktivit není až tak významný, jak by si tato oblast zasloužila. Poslední aktivitou, která má poukázat na určité nesrovnalosti v legislativě je sdružení Tobit, jejichž cílem změna pohřbívání dětí zemřelých před porodem.

Dílčí úspěchy lze spatřit ve vzniku profesních kvalifikací – hrobník, stavitel podzemní hrobky, sjednavatel pohřbení, poradce pro pozůstalé a provozování veřejných pohřebišť a krematorií. Kotrlý (2013) popisuje neutěšený současný stav, a poukazuje na zrušení VIII. mezinárodního veletrhu Venia v roce 2011 i na zánik jediného odborného časopisu Funeral Quartal. Odborných publikací pro tuto oblast je rovněž málo – Stejskal a Šejvl (eds., 2011) společně s dalšími 24 kolegy zpracovali odbornou publikaci s názvem Pohřbívání a hřbitovy, která vyšla u nakladatelství Wolters Kluwer. V této publikaci je na vysoké odborné úrovni kompletně zpracována problematika správy veřejného pohřebiště, ale její nevýhodou je absence problematiky pohřebních služeb a krematorií, které se z profesních důvodů nevěnovali. Druhým počinem je Kotrlého (2013) Pohřebnictví – právní zajištění piety a důstojnosti lidských pozůstatků a ostatků. Publikace je rovněž vysoce hodnocena, ale jedná se spíše o teoretické poznatky, které nejsou přímo určeny správcům veřejných pohřebišť a byt je zde cele obsažena zejména evropská judikatura tohoto oboru, její aplikace pro naše území je zpravidla obtížná.

V následujících letech je zaplněn prostor týkající se pravidel péče o válečné hroby, a to zák. č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech a o změně zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; nabylo účinnosti dnem 1. července 2004. Cílem přijetí tohoto zákona bylo jasně upravit práva a povinnosti při péči o válečné hroby, pomníky, osária, pamětní desky a památníky, jejichž starost zajišťovaly zpravidla obce

– a to buď podle zákona o pohřebnictví, či podle jiných právních předpisů. V oblasti mezinárodního práva tuto povinnost upravuje Ženevská úmluva ze dne 12. srpna 1949 na ochranu obětí války a Dodatkový protokol k této úmluvě o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů ze dne 8. června 1977 (Protokol I.). V těchto dvou předpisech je stanovena povinnost jednotlivých států respektovat a udržovat válečné hroby, usnadnit a umožnit repatriaci lidských ostatků, zabezpečit přístup k válečným hrobům, řádně je označit a evidovat.

Další dva právní předpisy doplnily „legislativní bílá místa“. Jednalo se o zák. č. 372/2011 Sb., zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování ve znění pozdějších předpisů, který nabylo účinnosti dnem 1. 4. 2012, a zcela nahradil vyhl. č. 19/1988 Sb., o postupu při úmrtí a o pohřebnictví ve znění pozdějších předpisů. Problematice zemřelých se věnuje část sedmá – nakládání s odejmutými částmi lidského těla, tělem zemřelého, postup při úmrtí a pitvy. Zatím posledním právním předpisem, který zasáhl do problematiky pohřebnictví je rektifikace občanského práva, která byla provedena zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, jež nabylo účinnosti dne 1. 1. 2014. V tomto kontextu však zatím chybí judikatura a zkušenosti z minulých let, na což upozorňují jak Graf (2014), tak i Kotrlý (2014, s. 31); v tomto považujeme za nutné s nimi souhlasit. Neboť v pohřebnictví nelze spočívat na to, že nový občanský zákoník staví na kritériu průměrného rozumu – tedy, že vychází z domněnky, že každý, kdo je svéprávný, je nadán alespoň průměrným rozumem a schopností jej s běžnou péčí a opatrností používat a z předpokladu, že to každý od druhého může důvodně očekávat (Eliáš et al., 2013). Člověk, který přichází zpravidla v době svého největšího zármutku a bolesti nad ztrátou svého bližního, potřebuje mít jasně zaručená práva a povinnosti, ale rovněž provozovatel pohřební služby nebo správce veřejného pohřebiště musí být také chráněn před nejasnými pravidly.

Mgr. Jaroslav Šejvl

Použitá literatura:

- Jeruzalémská Bible (2009). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
Bláhová, M. et Hrdina, K. (1972). Kosmova kronika česká. Praha: Svoboda.
Coulombe, Ch. A. (2004). Náměstkové Kristovi – životopisy papežů. Praha: BB Art.
Davies, D. J. (2007). Stručné dějiny smrti. Praha: Volvox Globator.
Eliáš, K., Havel, B., Bezouška, P. et Šustrová, D. (2013). Občanské právo pro každého. Praha: Wolters Kluwer.
Graf, V. (2014). Ochrana lidského těla po smrti člověka. Slovenské pohřebnictví, (IV.), II., s. 28.
Hippolit Římský (2000). Apoštolská tradice. Olomouc: Refugium Velehrad.
Hrbek, J. (1972). Korán. Praha: Academia.
Jöckle, C. (2000). Memento mori. Historie pohřbívání a uctívání mrtvých. Praha: Knižní klub – Balios.
Kotrlý, T. (2008). K proměnám postavení hrobníka, in: Český lid 95, s. 273-292.
Kotrlý, T. (2009). Pohřeb a hřbitov v legislativě Kodexu kanonického práva s přihlídnutím k právu ČR. Praha: KTF UK, nepublikovaná disertační práce.
Kotrlý, T. (2013) Pohřebnictví. Právní zajištění piety a důstojnosti lidských pozůstatků a ostatků. Praha: Linde.
Kvasil, B., Bakovský, Z., Baruš, V., Bažant, Z., Beneš, J., Blahož, J. et al. (1984). Malá Československá encyklopedie 1. Praha: Academia.
Říman, J., Bakovský, Z., Baruš, V., Bažant, Z., Beneš, J., Blahož, J. et al. (1986). Malá Československá encyklopedie 3. Praha: Academia.
Říman, J., Bakovský, Z., Baruš, V., Bažant, Z., Beneš, J., Blahož, J. et al. (1987). Malá Československá encyklopedie 6. Praha: Academia.
Stejskal, D. et Šejvl, J. (eds). (2011). Pohřbívání a hřbitovy. Praha: Wolters Kluwer.

K přípravě exhumace lidských ostatků mučedníka komunismu

Tomáš Kotrlý

Dokumentace tvaru západního konce hrobové jámy. Foto NPU 13. 11. 2014.

Biskupství královéhradecké připravovalo v souvislosti s průběhem beatifikačního procesu kněze královéhradecké diecéze Josefa Toufara (14. července 1902, Arnolec – 25. února 1950, Praha) zajištění potřebných kroků k exhumaci jeho ostatků od července 2014. Za jeho právní odbor se na mne dne 11. července písemně obrátil advokát Stanislav Hykyš se zdvořilou žádostí o možnost konzultace řádného postupu především z hlediska soukromoprávních a veřejnoprávních aspektů exhumace a případné translace („přemístění“) ostatků této oběti totalitního komunistického režimu do Čihoště. Byla to pro mě velká čest a zároveň i výzva. O číhošťské aféře jsem slyšel jako dítě při častých rozhovorech mých rodičů během návštěv našich přátel i v soukromí doma. Vždy jsem ji považoval za křivdu nejen vůči osobě P. Toufara, ale i celospolečensky.

Exhumace jako výzva

Také z odborného hlediska se jednalo o mimořádnou záležitost: nikdo z mých přátel v pohřebnictví neměl praktické zkušenosti s exhumací jednoho konkrétního lidského skeletu z hromadného hrobu plného opuštěných lidských ostatků téměř v centru hlavního města.

Během exhumace ostatků i v řádně pronajatém „jednohrobě“ může docházet k manipulaci s ostatky ze sousedních hrobů, přičemž provozovatel pohřebiště nemá povinnost nájemníky sousedních hrobů o exhumaci předem informovat a mít k ní jejich povolení. Při exhumaci Toufarových ostatků je navíc nutné splnit nejen občanské, ale i kanonické požadavky podle Le cause di canonizzazione dei Santi commento alla legislazione e Guida pratica (L.E.V. 1992, str. 147-148, překlad Fr. Polášek).

Ostatky z jednotlivých úrovní hromadného hrobu musí být odkrývány velmi pomalu a postupně, archeologickou metodou pomocí jemných nástrojů. Je nezbytné je zaměřit a zdokumentovat, aby bylo zaznamenáno, kde se jednotlivá těla nacházela. Vyjmutí kostí by měl provést archeolog, jejich analýzu antropolog, aby mohlo dojít k následnému „zkompletování“ jednotlivých pohřbených osob, popisu a vyhodnocení. To vše si vyžadá svůj čas. Doporučil jsem oslovit archeologickou instituci, která má s takovou činností zkušenosti. Naposledy byly takto zkoumány v roce 2012 hroby Němců ubitých Čechy nedaleko Jihlavy v roce 1945. V Praze byly vloni vyzvednuty ostatky ze zrušeného karlínského vojenského a evangelického hřbitova z 19. století. Této akci se účastnil kolega Jan Havrda z odboru archeologie Národního památkového ústavu – územního odborného pracoviště v hlavním městě Praze, který má díky tomu povědomost o obtížích takového výzkumu.

V posledních letech se ve světě stále častěji setkáváme s obdobnými projekty zaměřenými na 20. století (archeologie moderní doby - archeologie modernity), při kterých jsou odhalovány pozůstatky hrobů z 1. i 2. sv. války, hrobů spojených s vyhlazováním obyvatel v průběhu války i po nich. Ve většině případů se jich účastní také archeologové, kteří prostřednictvím svých zavedených metod terénního odhalování výzkum provádějí nebo

při něm asistují jako odborní konzultanti. Ze sousedních zemí jsou to především Poláci, kteří z exhumací hromadných hrobů lidí popravených komunisty vytvořili tradici - začali Katyňskými šachtami a teď pokračují v řadě měst, včetně Varšavy.

Nejprve bylo nutné komunikovat

S panem advokátem jsem se za šest dnů sešel a požádal ho, zda bych nemohl být biskupem Vokálem jmenován členem církevní komise pro kanonickou rekonstrukci Toufarových ostatků jako pozorovatel. Podruhé jsme se spolu sešli dne 28. července 2014 za přítomnosti Martina Červeného, ředitele Správy pražských hřbitovů. Shodli jsme se na tom, že o povolení k exhumaci opuštěných lidských ostatků po 64 letech od pohřbení musí rozhodnout výhradně provozovatel veřejného pohřebiště v Dáblících, tj. Rada hlavního města Prahy.

Předmětný hromadný hrob č. 9 (16 uložení) na hřbitově v Dáblících je součástí pietního území obětí komunistického režimu a není v nájmu ani v užívání rodiny. Bylo nezbytné si ujasnit přibližné množství těl uložených v hromadném hrobě, v jakých letech se do něj pohřbívalo a zda se již někdy v minulosti otevíral. Dosud nevíme, kolik obětí komunistického režimu v Dáblících spočívá. Jedná se pouze o symbolické pohřebiště popravených, lidské ostatky mnohých jmen, která jsou tam vytesána na deskách, spočívají v jiných hrobech a na jiných hřbitovech nebo byly anonymně zpopelněny. Z dosud

získaných informací můžeme předpokládat, že v Dáblících se v 72 šachtách nachází 31 - 55 obětí komunistického režimu. Šachty sloužily především jako „odkladniště“ pro pražské nemocnice, anatomické fakulty a ústavy soudního lékařství. Dohodli jsme se proto na tom, že hrobníky nahradí archeologové. Díky zvolené formě archeologického průzkumu bude umožněna identifikace na místě a vrácení případných nepravých ostatků zpět na zdokumentované místo uložení. O den později měla na žádost pana ředitele Červeného Rada hl. m. Prahy souhlasit nejen s exhumací, ale i s uvolněním částky 300 000 Kč na úhradu účelně vynaložených nákladů Správy pražských hřbitovů k zajištění exhumace Toufarových ostatků. Kvůli běžným byrokratickým postupům (právní oddělení požadovalo kopii dopisu od biskupa Vokála panu primátorovi v předmětné záležitosti) nakonec Rada hl. m. Prahy povolení exhumace projednala a schválila až dne 19. srpna 2014.

Exhumaci před médii utajovat

Od tohoto dne tedy bylo možné začít plánovat konkrétní reálné kroky, zatímco novináři začali ruku v ruce shánět senzace. Titulek první tiskové zprávy ČTK „Praha nechá exhumovat umučené kněze Toufara“ z téhož dne zněl ještě nevině. Porovnejte však titulky následujících dnů:

- „Církevní exhumace za naše peníze, Praha zaplatí statisíce!“ (petrblahus, prvnizpravy.cz)
- „Ladislav Bergmann: SBPV protestuje proti exhumaci umučených vězňů“ (Ladislav Bergmann, předseda sdružení bývalých politických vězňů, parlamentnilisty.cz)

Editor MF DNES Petr Suchomel ironicky zařadil mezi jeden z pětadvaceti čerstvých důkazů o změnách české společnosti za uplynulé čtvrtstoletí, tj. o tom, že sametová „revoluce zvítězila“ právě tyto protesty kvůli údajnému zneuctění piety neoznačeného masového hrobu během exhumace ostatků kněze Josefa Toufara. Zprávy z regionálních deníků byly objektivnější. „Velmi bychom stáli o to, aby byl páter Toufar v Čihošti pohřben. Byla by mu tak vrácena potřebná důstojnost. Mluvili jsme už o tom s Toufarovou pranežičkou a ona s touto možností rovněž souhlasí,“ řekla pro Havlíčkobrodský deník (datum vydání 22. 8. 2014) na titulní straně Věra Kovandová, předsedkyně Nadačního fondu kostela Nanebevzetí Panny Marie v Čihošti. Jak pro deník vysvětlila, vede k tomu už sama skutečnost, že páter Toufar, významná osobnost celorepublikového významu, je s Čihoští úzce spjat. Tato malá obec na Vysočině byla jeho posledním působištěm před tragickým koncem. Do Čihoště jezdí lidé z celé republiky, navštěvují místní kostel a na pátera Toufara a jeho osud se neustále ptají.

První tisková konference se uskutečnila v sídle Magistrátu hl. m. Prahy po dokončení exhumace dne 20. listopadu. Podle Jana Havrdy se skelet P. Toufara našel s jistotou na 99% na třetí pokus po deseti dnech usilovné práce dne 13. listopadu na svátek sv. Anežky. „Před zahájením vlastní exhumace jsem vypracoval a zadavatelem nechal schválit Projekt archeologické asistence s navrženým postupem. Byly provedeny tři plošné sondy, a to na základě tří typů historických pramenů. Ve všech případech došlo k odkrytí pouze nejnútnejší části šachty. V případě třetí sondy byly postupně odkryty dvě svrchní vrstvy (ostatky P. Toufara se nacházely ve třetí vrstvě, pouze 50 cm od západního okraje hrobové jámy). Nálezová situace odpovídala dochovanému listu z Polohové knihy šachty č. XVI. a souhlasilo i číslo vedlejší rakve 182, které se shodou okolností rovněž zachovalo,“ prohlásil Havrda před novináři.

Podle přítomného historika Petra Blažka měl být u vyzvedávání ostatků P. Toufara přítomen státní zástupce a Policie ČR, protože jeho ostatky jsou důkazem trestných činů. Namítl jsem mu veřejně během tiskové konference, proč tedy sám nepodal trestní oznámení na neznámého pachatele za spáchání trestného činu, aby mohl státní zástupce soudní exhumaci

Čestný hrob P. Josefa Toufara tři dny před započetím exhumáčních prací archeologů, 31. 10. 2014, foto Tomáš Kotrlý, na snímku jeho dcera Alžběta

přikázat. „Jako historik by mohl vědět, že za úderu obuškem končící těžkou poškozením na těle P. Toufara byl rozsudkem ze dne 23. 11. 1998 odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou let jistý Ladislav Mácha, aniž by tehdy soud exhumaci nařídil.“ Uplynutím promlčecí doby nezaniká podle trestního zákoníku trestní odpovědnost za trestné činy spáchané v době od 25. února 1948 do 29. prosince 1989, u nichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody činí nejméně deset let, pokud z důvodů neslučitelných se základními zásadami právního řádu demokratického státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby, a které byly spáchány veřejnými činiteli anebo byly spáchány v souvislosti s pronásledováním jednotlivce nebo skupiny osob z důvodů politických, rasových či náboženských.

Vzhledem k tomu, že P. Toufar byl umlácen při výslechu a měkké tkáň se po 65 letech nezachovaly ani na jednom lidském ostatku, který byl z šachty č. XVI. exhumován, přítomnost Policie ČR by byla zbytečná. Celou akci ve dnech 3. - 14. listopadu 2014 provedl odborný tým, složený z archeologů, antropologů, soudního lékaře a genetika, za přítomnosti zástupců Římskokatolické církve, hl. m. Prahy, provozovatele pohřebiště a Ministerstva pro místní rozvoj a provázela ji velmi pečlivá dokumentace.

Nechat hlavní slovo radním a historikům

O povolení exhumace se na Magistrátu hl. M. Prahy zasloužila především radní Eva Vorlíčková, které jsem prostřednictvím

Zleva: Eva Vorlíčková, Jan Havrda a autor článku u prvního exhumáčního stanu, 10. 11. 2014, foto Jiří Svoboda

Zleva: Miloš Doležal, archeolog František Flek a autor článku u druhého exhumačního stanu, 10.11.2014, foto Jiří Svoboda

pana Hykyše doporučil jako hlavního archeologa Jana Havrdu. Byl v tom od ní kus odvahy, protože hřbitovní kniha se ztratila, z veřejně dostupných informací jsme věděli jen to, že tělo pátera Toufara bylo pohřbeno jako devatenácté v pořadí ve společném hrobě číslo 16. Nemohli jsme se zcela opřít o okolnosti předcházejících uložení jeho těla (vyšetřovací spis byl zmanipulován, záznam o soudní pitvě retušován, list o prohlídce zemřelého se nedochoval, absentovaly zprávy o stavu chrupu, nesnímatelných náhradách apod.). Dle autora obsáhlého životopisného portrétu „Jako bychom dnes zemřít měli“ (Nová tiskárna Pelhřimov, 2012) Miloše Doležala je v dané šachtě pater Toufar pohřbený jako jediná „politická“ oběť režimu. V současné době z příbuzných žijí toliko dvě praneteře v pokročilém věku, se kterými byla projednána nejen exhumace, ale i následné uložení ostatků do kostela v Čihošti.

Čestné pohřebiště popravených a umučených z 50. let – třetí odboj
Podle dosud jediné badatelky čestného pohřebiště popravených a umučených politických vězňů v Praze-Ďáblicích Kateřiny Pekárkové sloužila tato nepatrná část druhého největšího hřbitova v Praze při severní zdi k pohřbívání okolo 200 politických vězňů umučených a popravených mezi lety 1948 a 1959 a třiceti sedmi mrtvě narozených dětí a novorozenců. Zchátralý areál hřbitova byl od roku 1984 veden jako památka a v devadesátých letech 20. století zde bylo po rekonstrukci zřízeno Čestné pohřebiště popravených a umučených z 50. let – třetí odboj.

Ze zprávy o hromadném pohřbívání na hřbitově v Ďáblicích, kterou vypracoval v srpnu 1968 major František Machara, se dozvídáme, že do společných hrobů – šachet se začalo na Ďáblickém hřbitově pohřbívat již

od roku 1943 v důsledku nedostatku místa na vinohradském hřbitově v Praze, kde byl tento způsob pohřbívání prováděn nejen za první republiky, ale dokonce již před jejím vznikem. Jeho náklady vždy hradila pražská obec, později Národní výbor hlavního města Prahy. Do společných hrobů byli pohřbívaní mrtví vydávaní Ústavem soudního lékařství v Praze, patologickými a anatomickými ústavu v Praze a některými pražskými nemocnicemi. Šlo o mrtvé po provedených pitvách, zejména z řad opuštěných osob, o jejichž pohřeb se nikdo nepostaral a zemřely v nemocnicích, mrtvoly osob, které ještě za života daly souhlas k přenechání tělesných pozůstatků po své smrti anatomickým a patologickým ústavům, neidentifikované sebevrahy, mnoho dětí zemřelých v nemocnicích při porodech a potratech, jejichž mrtvolky byly pak předmětem zkoumání v uvedených ústavech.

Pravdivost těchto slov potvrzuje hlavní archeolog Jan Havrda, který měl exhumaci Toufarových ostatků na starost: „Bylo nutné exhumovat i lidské kosterní ostatky dalších osob, které byly po antropologickém posouzení na místě - zhodnocení anatomického určení, věku a pohlaví - opět uloženy zpět v rakvi za přítomnosti kněze Tomáše Petráčka, který předsedal církevnímu pohřbu. Jednalo se o těla nebo části těl dovezených na Ďáblický hřbitov z Anatomického a Patologického ústavu a z některých nemocnic.“

Zpráva příslušníka StB je velice obšírná a uvádí veškeré vyčerpávající informace ohledně způsobu a techniky pohřbívání, podrobně rozebírá také stav hrobů, ovšem o pohřbívání popravených a umučených vězňů je v ní jen malá zmínka (pomineme-li jeho popis hrobu číhoštského faráře

Antropolog a soudní lékař odnášejí ostatky P. Toufara do Národního muzea. Foto NPU 14.11.2014.

Josefa Toufara). Ta bohužel nijak nevysvětluje, jakým způsobem se pohřbívání dělo, zdali byli popravení a umučení zanášeni do hřbitovních knih a pohřbívání pod svým vlastním jménem (k částečnému rozřešení tohoto problému může přispět poznámka o pohřbení Josefa Toufara, který byl pohřben a do knihy zanesen pod jménem Josef Zoukal). Chybí sebemenší náznak o osobě, která příkazy k pohřbení vydávala, ani odkud byli popravení odvázeni na hřbitov - zda přímo z vyšetřoven a věznic nebo z nemocnic a patologických ústavů, či zda je na místo jednoduše vozila policie a nechala je pohřbít společně s ostatními.

Miloš Doležal proto musel vycházet také ze svědeckých výpovědí pamětníků a konkrétních nálezů v archívech. U jednoho ze tří exhumačních stanů jsem se ho dne 10. listopadu 2014, kdy práce na hledání Toufarových ostatků vrcholily, zeptal, co by k této exhumaci, následující po jeho desetileté mravenčí práci, dodal pro čtenáře Slovenského pohřebnictva:

„Domnívám se, že exhumace těla umučeného kněze Josefa Toufara může být první vlaštovkou v tomto úsilí o nápravu hrozných křivd a zneuctění, kterého se dopustili komunističtí aparátčiči na svých spoluobčanech a politických i ideových protivnících. Může upozornit širokou veřejnost na existenci hrobů obětí komunistického režimu (nejen v Ďáblicích, ale i v Plzni, Horním Slavkově, Jáchymovsku apod.) a také otevřít debatu, jak postupovat dál v případech exhumace jiných obětí, budou-li o to žádat jejich pozůstalí a příbuzní. V případě Josefa Toufara se tak děje především ze tří důvodů - od roku 1968 o exhumaci žádá jeho rodina a číhoštská farnost (podruhé to bylo v r. 1992 a vždy neúspěšně) a spojuje se s nynější snahou katolické církve blahorečit tohoto mučedníka komunismu. A navíc se za posledních dvacet let

podarilo v archívech k tomuto případu (a knězovu potupnému zahrabání v Ďáblické šachtě) dohledat řadu důležitých dokumentů a zaznamenat svědectví pamětníků, což u řady jiných obětí komunistického režimu, zakopaných v Ďáblicích, dosud nemáme. Čtvrt století po zhroutilí komunismu a v čase, kdy si připomínáme pětadesát let od smrti Josefa Toufara, se konečně, napotřetí, podařil pokus o exhumaci. A potvrdí-li antropologická a genetická identifikace totožnost, dojde na uložení Toufarových ostatků v místě jeho posledního působení, tedy v Čihošti, v místním kostele. Tak by došlo k naplnění dávné snahy neteře Marie Pospíšilové, dosud žijících dalších Toufarových příbuzných, číhoštských farníků a také k naplnění vůle samotného Josefa Toufara. Jedna z mnoha křivd komunistického režimu by tímto aktem mohla být napravena.“

Závěrem něco o křesťanské tradici

Podle staré katolické církevní tradice jsou relikvie svatých a blahoslavených předmětem úcty a jejich hroby jsou poutním místem. Církev úctou k relikviím něco vytvořila a cítila, podobně jako Pán, který vnímal úzkost plnou naděje v oně ženě stížené krvotokem, jež se dotkla lemu jeho roucha. Je to kouzelný novozákonní příběh a kouzelné je na tom to, jak funguje nepatrný dotek. Řekla si totiž: Jestli se dotknu třeba jen jeho šatů, budu uzdravena. I dnes se smíme s vírou dotknout lidských ostatků mučedníka! Kanonická rekonoskace služebníka Božího je úkonem církve. Exhumace Toufarových ostatků nebyla jen občanskou nebo vědeckou událostí, ale probíhala ve společenství věřících.

ThLic. Tomáš Kotrlý, Th.D.

BRATŘI HORÁKOVÉ s.r.o.

CHLADICÍ A POTRAVINÁŘSKÁ ZAŘÍZENÍ

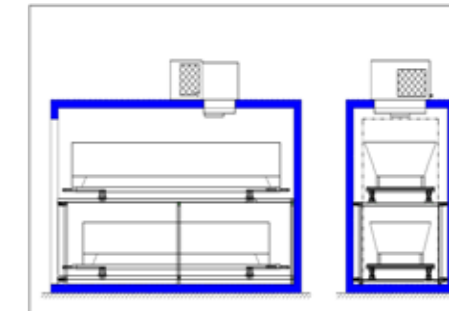
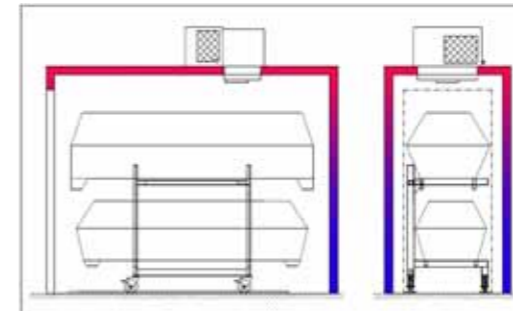

www.horak-bros.com

Český výrobce a dodavatel chladicích zařízení nabízí SYSTÉM PRO ÚSCHOVU ZEMŘELÝCH (RAKVE)

Chladicí nebo mrazicí izolovaná komora pro rakve v 1 / 2 / 3 patrech nad sebou:

- regálový systém a manipulační vozíky pro rakve na podnosech s kolečky
 - vozíkový systém, rakve jsou uloženy přímo na vozíku v komoře
 - regálový systém a zdvihací vozík s válečkovými tratěmi pro rakve na podnosech
- Opláštění komory bíle lakovaným pozinkovaným plechem nebo z korozi-vzdorné oceli.
Chladicí zařízení bloková kompaktní jednotka (strop/stěna) nebo splítové uspořádání.

Sídlo firmy:
Mělnická 150, 277 06 Lužec nad Vltavou
Tel.: +420 315 619 102, 3
Fax: +420 315 619 999
E-mail: prodej@horak-bros.com

Obchodně technické oddělení:
Plzeňská 59, 150 00 Praha 5
Tel.: +420 257 314 759
Fax: +420 257 314 758
E-mail: oto@horak-bros.com

Dceřiná společnost HORÁK AXETT s.r.o.
Partizánská cesta 3, 974 01 Bánská Bystrica
Tel.: +421 48 411 26 79
Fax: +421 48 414 51 28
E-mail: horakaxett@stonline.sk

Druhú medzinárodnú konferenciu o pohrebníctve by chceli organizovať v Maďarsku

Spoločné záujmy pri Prvej medzinárodnej konferencii pohrebníctva vo Višegrádskom priestore by mali smerovať k vytvoreniu Višegrádskej pohrebnej organizácie. Povedal to počas konferencii Právo na ľudskú dôstojnosť prezident Národnej asociácie pohrebníctva a priemyslu (OTEI) Horváth József, ktorý by rád zorganizoval druhý ročník Medzinárodnej konferencie pohrebníctva vo Višegrádskom priestore v budúcom roku v maďarskom Ostrihome.

Národná asociácia pohrebníctva a priemyslu v Maďarsku je jedným zo zakladajúcich členov Prvej medzinárodnej konferencie pohrebníctva vo Višegrádskom priestore, ktorá sa konala 5. – 6. novembra 2014 na trenčianskom výstavisku. Podľa prezidenta OTEI Horvátha Józsefa majú štáty V4 v pohrebníctve podobné hospodárske a kultúrne korene, a preto môžu nájsť spoločnú reč pri riešení svojich problémov. „Chceli by sme vytvoriť a zaregistrovať Višegrádsku pohrebnú organizáciu, ktorá by mohla robiť podobné štúdie, aby sme sa vedeli jeden od druhého učiť z našich chýb. Vedeli by sme napríklad porovnať pohrebné náklady štyroch krajín, ktoré sú omnoho nižšie, než je priemer v Európskej únii,“ povedal v prednáške prezident OTEI Horváth József, ktorý zdôraznil, že takáto odborná organizácia by sa mohla právom uchádzať o realizáciu európskych projektov. Višegrádska pohrebná organizácia by ďalej mohla vybudovať spoločný etický kódex, ale aj upozorňovať na legislatívu v pohrebníctve v ostatných členských štátoch Európskej únie. Ako ďalej uviedol Horváth József, OTEI by v budúcom roku chcela pokračovať v začatej spolupráci krajín vo Višegrádskom priestore a zorganizovať Druhú medzinárodnú konferenciu v Ostrihome na tému Kultúra pohrebných služieb.

OTEI

Národná asociácia pohrebníctva a priemyslu bola založená v roku 1971 a ako prvá v Maďarsku bola schopná poskytnúť pohrebným službám účasť na tejto profesii. Hlavným cieľom asociácie je podpora záujmov maďarskej pohrebnej profesie na individuálnej a organizačnej úrovni.

V Maďarsku je približne 500 prevádzkovateľov pohrebných služieb, pričom najviac, 150 organizácií, zastupuje práve OTEI. Asociácia združuje pohrebné služby, prevádzkovateľov krematórií, združenia a taktiež prevádzky so smútočnou výrobou. OTEI je členom celosvetovej federácie pohrebníctva

Prezident Národnej asociácie pohrebníctva a priemyslu v Maďarsku Horváth József

FIAT-IFTA. „Úlohou asociácie je koordinácia medzi štátnymi úradmi a pohrebnými službami, pomoc pri tvorbe legislatívy vhodnej pre dnešnú dobu. Ďalej zabezpečujeme komunikáciu medzi profesiou a spoločnosťou. Dlhodobo sa snažíme o pozitívnu komunikáciu v médiách. Žiaľ, maďarské médiá sú bulvárne zamerané a nezaujímajú sa o dosiahnutie pozitívnych výsledkov v pohrebných ústavoch,“ povedal prezident OTEI Horváth József, ktorý má taktiež úprimnú snahu o budovanie vzťahu medzi cirkvou a spoločnosťou.

Budapešťiansky pohrebný inštitút

Najväčším poskytovateľom pohrebných služieb v Európe je Budapešťiansky pohrebný inštitút, ktorý má dlhú tradíciu vo vykonávaní tejto činnosti. Predchodcom inštitútu bol ústav založený v apríli 1919. Po zmene režimu v roku 1989 sa ústav zmenil na spoločnosť s ručením obmedzením, ktorá je jedným vlastníkom cintorínov v Budapešti.

Budapešťiansky pohrebný inštitút s vyše 400 zamestnancami poskytuje kompletné kremačné a pohrebné služby, pričom ročne vykonáva vyše 10 000 pohrebov. „Od roku 1989 prešiel Budapešťiansky pohrebný inštitút vážnymi zmenami, nakoľko dovtedy bol stratový, alebo prinášal nulový výsledok. Do inštitútu sme investovali viac ako 1 miliardu forintov, čo je približne 4 milióny eur. Obnovili sme zariadenia, ako aj automobilový park,“ povedal prezident OTEI Horváth József, ktorý je zároveň riaditeľom Budapešťianskeho pohrebného inštitútu.

Pripravil Marcel Lincényi, foto Pavel Ondera

Maďarský Ostrihom by sa mohol stať miestom 2. medzinárodnej konferencie pohrebníctva vo Višegrádskom priestore.

Deň otvorených dverí firmy Molnár

Ďakujeme všetkým návštevníkom, ktorí prijali naše pozvanie.

Pri príležitosti 10. výročia uvedenia do prevádzky krematória v Nových Zámkoch usporiadal majiteľ Deň otvorených dverí.

Od ranných hodín prichádzali hostia i občania mesta, aby sa tejto malej slávnosti zúčastnili. Vybudovať krematórium nie je vôbec jednoduché, ale firma Molnár, ktorá už v pohrebných službách pôsobí takmer 25 rokov sa rozhodla tento svoj dárny sen uskutočniť. Ako vo svojom príhovore zdôraznil majiteľ spoločnosti Ján Molnár, vec sa podarila nielen zásluhou usilovnej práce celej rodinnej firmy, ale aj vďaka pomoci českej firmy TABO Olomouc na čele s pánom Ing. Lechnerom. Boli to práve oni, ktorí pomohli s financovaním formou splátok, napriek tomu, že išlo o stavbu v inom štáte. „Rozdelenie Československa v tomto prípade vôbec nepoznačilo nadštandardné bratské vzťahy, ktoré z hľadiska histórie naše národy majú. Pomoc akej sa nám dostalo zásluhou Ing. Lechnera sú toho rukolapným dôkazom,“ uviedol Molnár.

V otváracíj reči sa prítomní dozvedeli o neľahkých začiatkoch firmy, ale aj o vytrvalosti, silnej vôli, ktorá nasmerovala rodinnú firmu ku svojmu cieľu. Obaja synovia, Ján a Róbert dokázali svojou aktívnou výrazne prispieť k rastu firmy. „I preto sme do dnešných dní vyhľadávajúcim pohrebníctvom. Spokojnosť zákazníka je u nás vždy na prvom mieste,“ dodáva Molnár.

V nasledujúcej ekumenickej spomienke na zosnulých, ktorí mali v tejto obradnej miestnosti rozlúčku, vystúpili vo svojich príhovoroch evanjelický a katolícki predstavitelia. Počas celého dňa sa na obrazovke striedali tváre zosnulých, ktoré si tak tichou spomienkou mohli prítomní uctiť.

Napokon nasledovala prehliadka areálu. Kremačná pec, ktorá sa nachádza v objekte je súčasťou komplexu Pohrebnej služby, obradnej a rozlúčkovej siene a vzkrmovne, kde si ku svojej spokojnosti môže občan vybrať nielen schránku pre svojho drahého zosnulého, ale aj kvetinovú výzdobu i rôzne doplnky a detaily dotvárajúce dôstojné rozlúčenie. Počas prehliadky majiteľ, synovia i zamestnanci ochotne odpovedali na akékoľvek otázky prítomných.

Už dnes sa tešíme na budúcoročnú slávnosť, kde si pripomenieme 25. ročné výročie vzniku úspešnej rodinnej firmy Molnár, ktorá občanom Nových Zámkov a širokého okolia poskytuje to najkvalitnejšie, čo možno na trhu pohrebných služieb dostať.

Text a fotografie Pavel Ondera

Aktuálne problémy v pohrebníctve z pohľadu verejného zdravotníctva

V praxi sa stretávajú s množstvom otázok pri aplikácii Zákona o pohrebníctve

Problematika smrti je bežnou súčasťou každého života a otázky s ňou súvisiace sa stretávajú s nemalým ohlasom verejnosti, či už v minulosti, ale i dnes. Úcta, ktorá je prejavovaná v posledných rokoch pri rozlúčke so zosnulým, je znakom kultúrnosti každého národa. „Pre blízkych príbuzných je daný akt vždy stresujúci, preto musia subjekty, ktoré v oblasti pohrebníctva pracujú, dbať nielen na profesionálny prístup, ale pristupovať k nim aj z ľudskej a osobnej stránky,“ prezradil v úvode prednášky **Mgr. Michal Jajcaj**, vedúci odboru hygieny životného prostredia Úradu verejného zdravotníctva SR na Prvej medzinárodnej konferencii pohrebníctva vo Višegrádskom priestore v Trenčíne.

Na Úrade verejného zdravotníctva SR sa stretávajú za posledné roky s množstvom podnetov, ktoré k nim prichádzajú emailom, telefonicky či písomne. Táto problematika je v slovenskej legislatíve pomerne nová a hoci prvý zákon o pohrebníctve bol prijatý pred 10 rokmi, stále ešte pretrvávajú fáza jej kreovania.

Problematika pohrebníctva v minulosti a dnes

Na Slovensku bolo podľa štatistík z roku 2013 v prevádzke 370 pohrebných služieb, ktoré majú k dispozícii 755 chladiacich zariadení s kapacitou 1 723 chladiacich miest. Disponovali 78 vyrobenými pohrebnými vozidlami, 308 bolo upravených a 26 vozidiel slúžilo pre miestnu prepravu. Prevádzkovaných je tiež 7 krematórií umožňujúcich spolopenenie 261 tiel, s kapacitou 14 chladiacich zariadení. Na Slovensku je celkovo v prevádzke 51 mraziacich zariadení. „V začiatkoch rozvoja pohrebníctva na Slovensku nebola uvedená problematika legislatívne upravená, riešila ju len vyhláška rezortu zdravotníctva, aj to len čiastočne. Prvýkrát bol v roku 2005 prijatý Zákon o pohrebníctve č. 470/2005 Z. z., ktorý priniesol novú spoločenskú normu správania sa zainteresovaných subjektov disponujúcich s ľudským telom.“

Po piatich rokoch sa pristúpilo k novému Zákonu o pohrebníctve, ktorý upravoval aj vydávanie osvedčení o odbornej spôsobilosti v súlade s legislatívnymi predpismi. Tiež umožnil vstup pohrebných služieb na pohrebiská a do krematórií, vyzdvihol práva obstarávateľa pohrebu na výber pohrebnej služby a rozšíril sankcie, ktoré sú ukladané pri porušení zákona,“ hovorí Michal Jajcaj. Určité úlohy v problematike pohrebníctva vplynuli aj orgánom štátneho zdravotného dozoru, ktoré sú na Slovensku reprezentované sieťou 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva (RÚVZ). Tie zabezpečujú kontrolu dodržiavania ustanovení zákona, či už v pohrebných službách, u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti či sociálnych služieb.

Kontroly neodhalili závažné nedostatky

V posledných dvoch rokoch boli RÚVZ vykonané kontroly – v roku 2013 v 418 zariadeniach, v roku 2014 v 810 zariadeniach. Išlo najmä o krematóriá, zdravotnícke zariadenia, zariadenia sociálnych služieb a zariadenia pohrebných služieb. „Tieto kontroly sa v rámci dozoru zameriavajú priamo na nakladanie s ľudských pozostatkami, ako napríklad ponechanie

mŕtveho tela po dobu dvoch hodín na lôžku, bezodkladné označenie úmrtia blízkym osobám, vedenie záznamov o oznámení úmrtia, odovzdanie, ako aj ukladanie ľudských pozostatkov v chladiacich a mraziacich zariadeniach. Robíme kontroly aj na vozidlách, ktoré slúžia na prepravu pozostatkov, posudzujeme prevádzkové poriadky či priestory, kde sa tieto služby vykonávajú,“ spresňuje vedúci odboru hygieny. Na základe skúsenosti štátneho dozoru je podľa jeho slov úroveň poskytovania pohrebných služieb na Slovensku v priemere na dobrej kvalitatívnej úrovni. Z toho množstva kontrolovaných subjektov posledné štátne zdravotné dozory v uplynulom roku nezistili žiadne závažné nedostatky. Nedostatky v niektorých prípadoch pretrvávajú napríklad v evidencii a vedení záznamov a v ukladaní ľudských pozostatkov v určených miestnostiach.

Časté otázky RÚVZ riešia plynule

Regionálne úrady verejného zdravotníctva sa v praxi stretávajú s množstvom otázok odbornej i laickej verejnosti pri aplikácii zákona o pohrebníctve. Pri problematike pohrebísk veľmi často diskutovanou otázkou je zriadenie ochranných pásiem pohrebísk, ktoré sú podľa súčasného zákona zriadené 50 metrov od hranice pozemku existujúceho pohrebiska a musia sa zriaďovať aj pri vytváraní nových pohrebísk. „Špecifikum tohto ochranného pásma je, že sa v ňom nesmie povoľovať umiestňovanie nových budov, s výnimkou budov, ktoré súvisia s poskytovaním služieb pohrebiska. Je tam obmedzená stavebná činnosť. Prechodným ustanovením tohto zákona je upravená problematika už existujúcich stavieb, ktoré zostávajú zachované, vrátane ich novej rekonštrukcie, ktorá je tiež niekedy predmetom pripomienok. Z nášho pohľadu je takáto rekonštrukcia možná, rovnako je možné aj dostavanie budov, ktoré síce ešte nestoja, ale boli schválené v územnom konaní, alebo boli zanesené do územného plánu v čase pred účinnosťou zákona 370/2005 Z. z.,“ tvrdí Michal Jajcaj. Obmedzenie stavebnej činnosti je často spojené aj s obmedzením užívania stavebného pozemku, za čo patrí vlastníčkovi či užívateľovi nárok na primeranú náhradu. Tento problém býva často kameňom úrazu.

Sporné pásma ochrany na pohrebiskách

Ako teda zabezpečiť, aby ochranné pásmo pohrebísk bolo zriadené v záujme ochrany ich prevádzky, aby nedochádzalo k vzájomnému rušeniu pohrebných obradov, návštev pohrebiska

Ďalšie podnety od verejnosti sa týkali umiestňovania urien a ich vzájomnej vzdialenosti. Ako dosvedčuje ilustračné foto pri urnových stenách bývajú neraz aj tlačnice. Cintorín Slávičie údolie, Bratislava.

či užívateľov pozemkov? „Treba upozorniť aj na aspekt kvality podzemných vôd v prípade využívania studní na blízkych pozemkoch, ktoré môžu byť v určitých prípadoch ovplyvnené priesakmi z hrobov. Územné plánovanie by malo vymedziť funkciu ochranného pásma tak, aby nezasahovalo do existujúceho obytného územia, za účelom ochrany záujmov.“ Na druhej strane, v súvislosti s primeranou náhradou pri obmedzení stavebnej činnosti majú často obce či mestá problémy, ktoré súvisia s nedostatkom financií. V tejto oblasti sa uvažuje s legislatívnou zmenou, ktorá by priniesla vhodné riešenie. Určitou inšpiráciou pri riešení týchto problémov by preto mohli byť aj skúsenosti odborníkov zo zahraničia.

Výkopové práce a opustené cintoríny. Ako to riešiť?

V rámci pohrebníctva bývajú diskutovanou témou aj výkopové práce na pohrebiskách. „Otázky smerujú k tomu, či sú takéto práce v kompetencii pohrebnej služby alebo pohrebiska. Zákon túto kompetenciu jednoznačne dáva prevádzkovateľom pohrebísk, ktorí sú zodpovední za kvalitné zabezpečenie výkopových činností, v zmysle paragrafu 19 Zákona o pohrebníctve. Dno hrobu musí byť najmenej pol metra nad hladinou podzemnej vody. Prevádzkovatelia sú tiež zodpovední za bezpečnosť práce svojich ľudí, prípadne i za spôsobenú škodu na prilahlých hrobových miestach,“ spresňuje Michal Jajcaj. Ďalšie podnety od verejnosti sa týkali umiestňovania urien a ich vzájomnej vzdialenosti z hľadiska bezpečného prístupu k hrobovým miestam. Táto problematika však nie je striktno obmedzená zákonom, na rozdiel od hrobových miest. Časté otázky smerovali aj k prevádzke vojenských cintorínov, prípadne cintorínov, ktoré v súčasnosti už neslúžia na ďalšie pochovávanie. „Podľa Zákona o pohrebníctve je cintorín miestom, ktoré je určené na pochovanie. Keďže takéto cintoríny sú tiež verejne prístupným miestom, sú na nich uložené ľudské zostatky a nie sú zrušené v zmysle paragrafu 23 Zákona o pohrebníctve, je potrebné ich považovať za pohrebisko s prevádzkovateľom a vypracovaným prevádzkovým poriadkom. Táto otázka sa objavila v súvislosti s riešením prípadu porušenia ustanovení o správaní sa návštevníkov na cintoríne pri natáčaní videoklipu na vojenskom cintoríne v súvislosti s priestupkovým konaním,“ dodáva vedúci odboru hygieny životného prostredia.

Problematika zosnulých a zdravotníckych zariadení

Diskutovaná bola aj otázka umiestňovania chladiacich zariadení v areáli zdravotníckych zariadení, kde by činnosť pohrebných služieb nemala byť vykonávaná, vrátane umiestňovania reklamy v nich. V tomto smere je, podľa Michala Jajcaja, situácia niekedy nejasná. „Pokiaľ je však pozemok definovaný ako občianska

Veľký význam pri výmene poznatkov a skúseností mala aj nedávno usporiadaná medzinárodná konferencia v Trenčíne. Prítomní sledovali všetky prednášky veľmi pozorne, aby následne mohla vzniknúť spoločná rezolúcia účastníkov.

vybavenosť, ktorá je len v kontakte so zdravotníckym zariadením, nie je jednoduché tam činnosť pohrebnej služby brániť.“ Verejnosť často namieta nakladanie s ľudskými pozostatkami v rôznych budovách v blízkosti škôl alebo iných objektov, ktoré sa môžu nachádzať v areáli prevádzky pohrebných služieb.

Uvedená problematika nie je zákonom obmedzená. Pri podnetoch sa kontrolami RÚVZ zistilo, že k porušeniu zákona zvyčajne nedochádza, čiže činnosť pohrebných služieb je v súlade s legislatívnymi predpismi. Trochu záľadná je problematika prepravy mŕtveho tela prevádzkovateľmi pohrebných služieb z miesta úmrtia v zdravotníckom zariadení na miesto obhliadky mŕtveho tela, keďže v zmysle § 8 Zákona o pohrebníctve by preprava ľudských pozostatkov mala byť sprevádzaná listom o prehliadke mŕtveho, vykonanej v zmysle paragrafu 42 a 43 podľa Zákona o zdravotnej starostlivosti.

Využívanie ľudského tela na vedecké účely

Odborníkmi je často diskutovaná aj problematika, či a za akých podmienok možno využívať časti ľudského tela na vedecké či výučbové účely. „Mali sme podnet ohľadom importu časti ľudských pozostatkov zo zahraničia priamo od darcov, ktorí súhlasili s využitím svojho tela na takéto účely. Prikláňame sa k názoru, že ak už telo bolo v zahraničí pochované a došlo k pohrebnému obradu, časť tohto tela je možné považovať za biologický materiál a nakladať s ním v súlade so zákonom č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti.“

Otázka etiky pri nakladaní s ľudskými pozostatkami bola diskutovaná aj v súvislosti s výstavou „The Human Body Exhibition“ na Slovensku. Vystavené ľudské telá, ktorých úprava bola vykonaná mimo územia SR a mimo pôsobnosť národných orgánov, podľa nášho názoru predstavujú exponáty slúžiace na informatívne a výučbové účely, pričom nevyjadrujú netické zaobchádzanie s ľudským telom v zmysle platnej legislatívy zameriavajúcej sa na etiku zaobchádzania s ľudskými pozostatkami pri pohrebných obradoch, za prítomnosti príbuzných osôb a podobne.

„Prax v oblasti pohrebníctva, tak ako v každej inej oblasti ľudskej činnosti, prináša svoje špecifiká a osobité situácie. Riešenie týchto aspektov je možné podporiť aj aktívnou spoluprácou a diskusiou odborníkov na medzinárodnej úrovni. Veľký význam pri výmene poznatkov a skúseností mala aj nedávno usporiadaná medzinárodná konferencia v Trenčíne,“ uzatvára Michal Jajcaj.

Prípravila Zuzana Voštenáková, fotografie Pavel Ondera

Navštívili sme Letecký útvar Ministerstva vnútra SR

Pomáhajú živým, s pietou vrátia domov nebohých

Úmrtie príbuzného v zahraničí je tragédia, ktorá poznačí pozostalých dvojnásobne, pretože práve v čase najintenzívnejšie precitovaného smútku musia pozostalí absolvovať zložitú administratívu procedúru, pokiaľ chcú svojho blízkeho pochovať doma, vo vlasti. Aj prevoz pozostatkov zosnulého - či už po ceste alebo letecky komerčnou dopravnou spoločnosťou - má svoje prísne pravidlá, ktoré zakotvujú medzinárodné dohody, určujúce všeobecné podmienky.

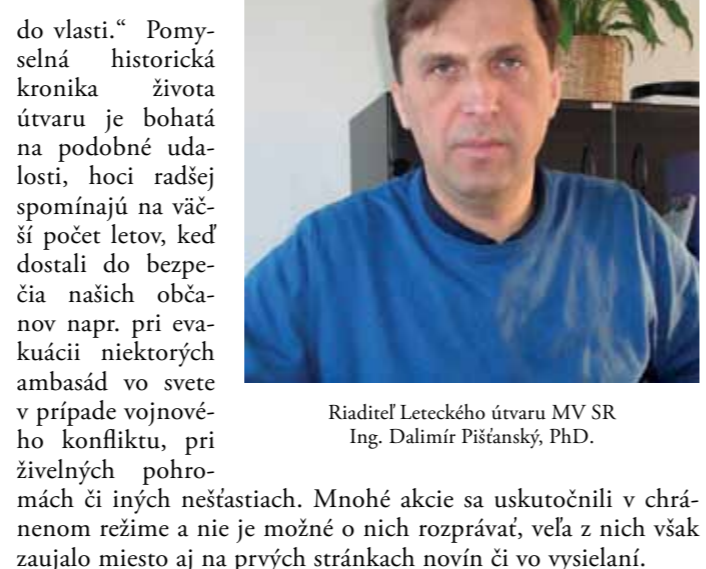
V podmienkach štátov Európskej únie bola Dohoda o prevoze tiel zosnulých ratifikovaná a nadobudla účinnosť vo februári 2012. Napriek tomu pretrvávajú aj v štátoch, ktoré podpísali dohodu, mnohé rozdiely v náležitostiach, požadovaných pri udeľovaní súhlasu na prevoz tela a nikdy sa nezaobídu bez súčinnosti rodiny zosnulého s príslušnými zastupiteľskými úradmi. Podobne aj náš štát zasa stanovuje podmienky pre prevoz telesných pozostatkov na území SR. Okrem administratívnej náročnosti je takáto - cestná alebo letecká - preprava pre rodinu finančne veľmi nákladná, pokiaľ nemal ich príbuzný v zahraničí uzatvorenú komplexnú poisťku liečebných nákladov.

S účasťou štátu

Predsa však sú aj prípady hodné osobitného zreteľa, kedy najväčšiu záťaž za všetky administratívne procedúry i nemalú časť nákladov preberá na seba štát a takýto prístup dodržiavajú v zásade všetky krajiny, ktoré si uvedomujú svoju zodpovednosť za bezpečnosť občanov v zahraničí - obzvlášť v prípadoch, keď zosnulý občan nejakým spôsobom reprezentoval v zahraničí svoju domovinu alebo existujú iné, najmä humanitárne dôvody.

Zaujímali sme sa, ako tento proces funguje v praxi, a tak sme navštívili Letecký útvar Ministerstva vnútra SR, ktorý má za 53 rokov svojej existencie bohaté skúsenosti nielen s leteckou prepravou ústavných činiteľov a iných osôb v štátnom záujme, ale neraz sú posádky vysielané aj na mimoriadne akcie, aby prepravili slovenských občanov do bezpečia, v tých smutnejších prípadoch sú poverení prepravou telesných pozostatkov slovenských občanov.

„Nie sme tu na to, aby sme boli na prvých stránkach novín,“ podotkol riaditeľ Leteckého útvaru MV SR Ing. Dalimír Pišťanský, PhD. „Medzi naše úlohy však patrí aj to, aby sme našich občanov, ktorí sa nachádzajú v nebezpečí, v najhoršom prípade prípadne ich telesné pozostatky so všetkými poctami a pietou priviezli späť

Riaditeľ Leteckého útvaru MV SR
Ing. Dalimír Pišťanský, PhD.

Tam, kde je vojna...

Z posledných rokov spomeňme veľmi smutnú prepravu telesných pozostatkov fenomenálneho slovenského hokejistu Pavla Demitru do vlasti 11. septembra 2011 z ruského Jaroslavl do Bratislavy a potom vrtuľníkom aj ďalej, do Trenčína.

Na neveselé udalosti tohto druhu bol bohatý najmä rok 2013. V noci z 22. na 23. júna teroristi chladnokrvne zastrelili jednásť ľudí v horolezeckom tábore pod himalájskou horou Nanga Parbat. Medzi nimi boli aj príslušník Horskej záchranej služby Peter Šperka a ďalší slovenský horolezec Anton Dobeš. Pakistanské lietadlo ich priviezlo na Ukrajinu, kde sa však pokazilo a ďalšiu prepravu do vlasti už zabezpečil špeciál Ministerstva vnútra MV SR. Nedlho na to, 9. júla 2013 na strážnej veži slovenskej misie v Kandahare guľkou afganského strelca zahynul slovenský vojak, čatár Daniel Kavuliak. Prepravu jeho tela takisto zabezpečil Letecký útvar MV SR. V závere roka, 27. decembra 2013 pri bombovom útoku na konvoj spojeneckých áut v Kábule zahynuli príslušníci Ozbrojených síl SR nadporučík Edmund Makovník a rotný Patrik Fraštia. K útoku sa prihlásil Taliban, okrem dvoch Slovákov explóziu neprežil americký dôstojník, kapitán letectva David Lyon. Poslednú cestu tiel slovenských vojakov z americkej vojenskej základne Ramstein v Nemecku na Slovensko realizoval Letecký útvar MV SR.

Oveľa príjemnejšie, hovoria príslušníci Leteckého útvaru MVSR, sú prípady, keď môžeme pomôcť živým, doviezť domov ľudí v ohrození. Známy je trebárs prípad slovenských paraglidistov, ktorých zadržali v Iráne pre podozrenie zo špionáže. Po veľkom úsilí našich diplomatov ich Iránci prepustili z väzenia a domov ich čo najskôr dostal špeciál Leteckého útvaru MV SR.

Zohratá partia

Znie to jednoducho, v skutočnosti je každý uskutočnený let výsledkom veľmi intenzívneho úsilia zohratého tímu ľudí z Leteckého útvaru MV SR pri jeho zabezpečení. Rozprával nám o ňom pozemný navigátor Ing. Andrej Kokodič, ktorý má vlastne aj viac názvov svojej pracovnej činnosti, hovoria mu aj plánovač či dispečer - pretože naozaj zabezpečuje všeličo. Plánuje lety, vybavuje súhlasy prostredníctvom ministerstva zahraničných vecí, ale aj priamo žiada o rôzne povolenia na prelet cez rôzne štáty, pričom v rôznych štátoch majú rôzne podmienky, sú potrebné rôzne dokumenty. Osobitné predpisy, ako sme už spomenuli, platia v prípade prevozu tiel nebohých. „Keď napr. plánujete let do Bagdadu, potrebujete súhlasy od Rumunov, Maďarov, Bulharov i Turkov, pretože Sýriu už radšej obchádzame. Podobne do Ruska letíme radšej tak, že obídeme Ukrajinu, pretože s nimi nie sú dobré skúsenosti, to však znamená, že musíme pri plánovaní trasy osloviť viac štátov. Nie je to jednoduché a niekedy to trvá dlhšie, ako predpokladáme, a nevieme ovplyvniť výsledok. Ak je to potrebné, skúsime náhradnú trasu,“ vysvetľuje. „Myslím si, že je povinnosťou štátu, a vlastne aj vecou prestíže, aby sa postaral o svojich občanov, ktorí sa za hranicami dostanú do ťažkostí. Je to naša práca, niekedy smutná, najmä keď letia s nami aj príbuzní po telo nebohého, ale našou úlohou je v každom prípade zabezpečiť let čo najrýchlejšie a bezpečne tam i späť,“ hovorí pilot lietadla kpt. Ing. Jozef Belák. „Lietame pre pozostatky ľudí, ktorí si zaslúžia najvyššie uznanie a viackrát som bol aj priamo na letisku svedkom veľmi dôstojných prejavov pocty mŕtvym. Na nemeckej základni Ramstein, kde sme boli pre telá slovenských vojakov, na mňa rovnako urobil veľký dojem ceremoniál, ktorí priamo pri lietadle usporiadali Američania aj pre našich príslušníkov.“

„Špecifickí“ pasažieri

V praxi letky MV SR sú, samozrejme, častejšie lety so živými pasažiermi - hoci neraz „špecifickými“. Aj pre našich pilotov je trebárs zážitok, keď do rúk slovenskej spravodlivosti dopraví dlhé roky hľadaného zločinca. A je ich povinnosť prepraviť späť pod

dozorom polície aj skupiny utečencov, ktorí nelegálne prekročili naše hranice, ale nespĺnili podmienky na udelenie azylu a Migračný úrad MV SR ich v zmysle medzinárodných dohôd vráti, odkiaľ prišli.

Kpt. Ing. Jozef Belák, pilot lietadla

Osádky vrtuľníkov zasa pociťujú radosť, keď sa im podarí prispieť k nájdeniu strateného dieťaťa hlboko v lese, pomôžu pri hasení lesných požiarov najmä vďaka využívaniu tzv. bambi vakov, alebo ich Horská záchranná služba požiada o záchranu ťažko zraneného turistu v neprístupnom horskom teréne, ktorý by inak neprežil noc a operácia sa im podarí. Vtedy ich práca naplní radosťou, ktorá potlačí problémy.

Text a fotografie Mgr. Peter Ondera

Kokpit vládneho špeciálu TU-154M. Tento stroj s označením OM-BYR je odstavený na letisku v Bratislave a v súčasnosti nelieťa. Foto Pavel Ondera

Knižná novinka

Kniha s odbornou tematikou pohrebníctva je ako šafránu. Práve preto vám dnes odporúčame publikáciu, ktorá sa venuje formám židovských pohrebov, o ktorých toho verejnosť veľa nevie. Sprievodný text k nej poskytla Viera Kamenická zo SNM.

Na stránkach magazínu Slovenské pohrebníctvo sa odbornou, vecnou formou preberajú mnohé praktické témy, dotýkajúce sa posledného štádia ľudského života – smrti. V každom ľudskom spoločenstve sú prijímané udalosti súvisiace so životom ako prirodzená súčasť bytia. Starosti a ťažké trápenia považujeme tiež za súčasť života, aj keď sa proti nim búrime. Ale smrť v nás vzbudzuje strach. Generácie ľudí ju vnímajú ako tajomnú hranicu, za ktorú nevidíme. Preto aj voči umierajúcemu prejavujeme úctu a lásku, s ktorou sprevádzame mŕtveho až po hrobovú jamu.

Do osobitého sveta židovskej histórie, viery, kultúry a spôsobu života uvádza najpovolanejší autor, vedec, etnológ, dlhoročný predseda židovskej náboženskej obce, skvelý pozorovateľ PhDr. Peter Salner v knihe Požehnaný spravodlivý sudca / Baruch Dajan Emet, Súčasná formy židovského pohrebu, ktorá vyšla v roku 2014 v rámci projektu VEGA.

Témy knihy rozdelil autor do niekoľkých kapitol. Čitateľa uvádza do židovského prostredia, detailne ho oboznamuje s pohrebnými obyčajami rôznych židovských komunít, s činnosťou a poslaním Pohrebného bratstva Chevra Kadiša, s tradičným spôsobom pochovávaní aj s aplikovaním kremácie v súčasnosti, ... Autor sa opiera predovšetkým o svoje vlastné výskumy, ktorými sa sústredil na dôsledné zmapovanie súčasného stavu bratislavskej komunity, pričom uvádza tradičné formy, ako aj premeny, ktorými prešiel židovský pohreb v posledných desaťročiach. Pozornosť venuje podnes zachovaným bratislavským židovským cintorínom.

Zvláštnu kapitolu venuje slávnej histórii, ale aj dnešnému reálnemu stavu bratislavskej komunity. Text knihy ilustroval PhDr. Salner unikátnymi historickými i vlastnými fotografiami. Fotografie z rokov 1942 – 43 dokumentujú čiastočnú likvidáciu židovského cintorína na dunajskom nábreží. Bohatou fotodokumentáciou zo súčasnosti poskytuje autor ucelený obraz príprav a priebehu pohrebného obradu.

Napriek počiatočnej nevoli autora spracovať tému o smrti a pohrebných zvykoch, predkladá knihu plnú ľudského pochopenia, ale aj odbornej pozornosti „už preto, že bez smrti nemožno pochopiť hodnoty života členov komunity.“

PhDr. Peter Salner v spolupráci s architektom Martinom Kvasnicom sú autormi knihy Chatam Sofer Memoriál 1762 – 2002 (2002, 2012), v ktorej spracovali dramatický príbeh bratislavského židovského cintorína z polovice 17. storočia, ktorý bol vo vojnových rokoch 1942 – 1944 z veľkej časti zničený. Po dlhom období živorenia zvyšku cintorína v podzemí sa podarila záchrana rozpadávajúcich sa hrobov významných predstaviteľov židovskej komunity a vybudovanie dôstojného pamätníka aj vďaka úsiliu a práci oboch autorov.

PhDr. **Peter Salner**, DrSc, vedecký pracovník Ústavu etnológie SAV. Vo svojej práci sa zameriava na urbánnu etnológiu a sociálnu kultúru židovskej komunity. Od roku 1997 vydal viac ako 11 vedeckých štúdií a knižných publikácií.

Po obrade v Dome smútku sa máry prenesú k hrobu. Cestou trikrát zastavia a položia ich na zem. Ak sa použije vozík i tento trikrát zastane, ale máry či truhlu na zem nepokladajú. Text str. 105, foto str. 94.

VESTFROST SOLUTIONS

Úsporná, ľahko umiestniteľná chladiareň pre zosnulých

FHH-1
1960 EUR*

FHH-2
2790 EUR*

FHH-4
4950 EUR*

Špecifikácia

- ventilačné chladenie
 - regulácia podstavca
 - veľké, dobre uchopiteľné rúčky
 - držiak na menovku na dverách, aby sa nemuselo zariadenie zbytočne otvárať
 - možnosť prispôbenia otvárania dvier (vpravo alebo vľavo)
 - ekologické prevedenie a prevádzka
 - nízka spotreba energie
- ISO a CE certifikácia
 - EU garancia
 - Dodacia lehota (pokiaľ máme na sklade - ihneď) na objednávku 8 – 12 týždňov

Informácie na : www.halotthuto.vestfrost.hu

Kontakt

Telefon:

Adrienn Délczegh

+36 30 849 0359

Gábor Búdi

+36 20 271 6341

komunikácia: angličtina, maďarčina

komunikácia: angličtina, maďarčina

E-mail:

add@vestfrostolutions.hu

(objednávka, informačné a distribútorské stredisko)

* EXW Csongrád - Ceny sú platné do 30. júna 2015

Novinky v legislatíve

Právo na ľudskú dôstojnosť je viac chránené

Nový Občiansky zákonník v Česku č. 89/2012 Sb. nadobudol účinnosť 1. januára tohto roka. Je to už jedenásť mesiacov, čo si naň ľudia i odborná verejnosť musia zvykať. Starý Občiansky zákonník z konca 50-tych rokov bol zrušený a ten nový obsahuje až 3 081 paragrafov. „Súhlasím s argumentom, že pôvodný Občiansky zákonník bol viackrát novelizovaný a než postupovať cestou neustálych noviel, je jednoduchšie takýto zákon zrušiť a nahradiť ho úplne novým,“ prezradil v úvode prednášky JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D., odborný asistent na Katedre občianskeho práva Právnickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne. „Jedným z dôvodov novej právnej úpravy bolo odstrániť chaos pri pohreboch, ale tento bod zákonodarcom veľmi nevyšiel.“

Konkrétne dopady novej legislatívy na problematiku pohrebníctva rozdeľuje Radovan Dávid do dvoch skupín. „Tie, ktoré vyplývajú z Občianskeho zákonníka hodnotím pozitívne. Ide o explicitné zakotvenie práva na ľudskú dôstojnosť do českých právnych predpisov.“ Až do konca minulého roka sa pôvodný Občiansky zákonník vysporiadaval s ľudskou dôstojnosťou len v jednej vete, a to v paragrafe 11. Spolu s ľudskou dôstojnosťou sa však zákon venoval aj zdraviu, životu a súkromiu. „Teraz ľudskú dôstojnosť máme upravenú samostatne v niekoľkých ustanoveniach zákona. Nová legislatíva myslí aj na situácie, kde došlo k smrti človeka a ako by mala byť jeho dôstojnosť chránená aj po smrti. Hovoríme tomu postmortálna ochrana osobnosti.“

Právo človeka treba vždy rešpektovať

Konkrétne paragraf 91 hovorí o tom, že človek je nedotknuteľný a je potrebné ho rešpektovať nielen za jeho života, ale aj po jeho smrti. Zásadné prejavy tejto dôstojnosti po smrti človeka sú uvedené v paragrafe 92, ktorý vyložene zakazuje nakladať s ľudskými ostatkami nedôstojným spôsobom. Ďalší konkrétny prejav postmortálnej ochrany osobnosti je zohľadnený v prání človeka, ako bude s jeho telom po smrti naložené. „Človek má právo sa rozhodnúť, či bude jeho telo podrobené pitve, či sa môžu jeho orgány využiť na vedecké účely a podobne. Nový Občiansky zákonník zakotvuje domnienku v preferencii toho, že ak nie je preukázané niečo iné, má sa za to, že človek nesúhlasí ani s pitvou, ani s použitím svojho tela na dané účely.“

Chcete pohreb do zeme či kremáciu? Môžete sa rozhodnúť

Druhým konkrétnym prejavom ochrany osobnosti je právo človeka určiť si, aký chce mať pohreb. Ak tak neurobí, po jeho smrti má právo sa rozhodnúť, ako bude vyzeráť jeho pohreb najbližšia rodina, a to v tomto poradí: manžel, registrovaný partner, pozostalé dieťa, pozostalí rodičia a na poslednom mieste, niekto ďalší z dedičov. „Táto právna úprava vyvoláva právnický problém, pretože nepriamo ukladá prevádzkovateľom pohrebných služieb povinnosť zisťovať, kto vlastne daný pohreb zjednával. Musia si položiť otázku – prejavil zosnulý v minulosti svoju vôľu alebo nie? Ak príde konkrétna osoba dohodnúť jeho pohreb, pohrebné služby sa musia spýtať, či je to skutočne ten prvý člen rodiny na rade, ktorý má právo usporiadať mu pohreb? Zákonodarca to možno myslel dobre, ale môže to spôsobovať konkrétne aplikačné problémy v praxi,“ tvrdí Radovan Dávid.

JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D. pôsobí ako odborný asistent na katedre občianskeho práva Právnickej fakulty Masarykovej univerzity zároveň je asistentom sudkyne Ústavného súdu. Je autorom alebo spoluautorom desiatok odborných článkov v Česku i v zahraničí.

Čo jednoznačne možno podľa neho hodnotiť pozitívne v novej legislatívnej úprave je spodrobnejšie uplatniteľných nárokov. „Zákon hovorí, že osobnosť zomrelého môže chrániť ktokoľvek z jeho blízkych osôb. Podľa pôvodnej právnej úpravy mal právo chrániť osobnosť človeka len pozostalý manžel, deti či rodičia. Nový občiansky zákonník hovorí, že to môže byť ktokoľvek z osôb jemu blízkych,“ spresňuje právnik.

Zákon nemyslel na opustené hroby či hrobky

Naopak, za najproblematickejšie považuje vymedzenie pojmu hrob či hrobka. Po novom, opustená nehnuteľná vec pripadá do vlastníctva štátu, nie obce, ako tomu bolo až do konca minulého roka. Za nehnuteľné veci je považovaný pozemok a podpovrchová stavba so samostatným účelovým určením. Problémom je, že nehnuteľné veci majú mnohokrát iný právny režim ako veci hnuťelné, čo sa prejavuje aj vo vzťahu k hrobom. Otvorenou otázkou zostáva – čo bude štát robiť s opustenými hrobkami a hrobmi? „Pokiaľ nie je vykonané vlastnícke právo k nehnuteľnej veci po dobu 10 rokov, zákon hovorí, že opustená nehnuteľná vec po 10 rokoch pripadá do vlastníctva štátu. Daná lehota výrazne obmedzuje prevádzkovateľov pohrebísk a zvyšuje im náklady na ich prevádzku. Je preto v budúcnosti potrebné apelovať na zákonodarcov, aby na tento nedostatok pamätali,“ uzatvára Radovan Dávid.

Dôležité vybrané paragrafy v novom Občianskom zákonníku

§ 91 a § 92 Človek je nedotknuteľný

- Právo na ochranu telesnej integrity sa uplatňuje aj po smrti človeka.
- Zákaz nakladania s ľudskými ostatkami nedôstojným spôsobom
- Preferencie uloženia ostatkov na verejné pohrebisko
- Inak vydanie tomu, koho zosnulý za svojho života určil, príp. manželovi, dieťaťu, rodičom alebo iným dedičom
- Špeciálne ustanovenia v zákone o pohrebníctve, avšak iba vo vzťahu ku kremáciám

§ 113 až § 117 Právo na ľudskú dôstojnosť

- Človek má právo rozhodnúť sa, ako bude naložené s telom po jeho smrti.
- Prezumpcia nesúhlasu s pitvou či využitím tela pre vedecké účely
- Každý má právo rozhodnúť sa, aký bude mať pohreb.
- Zákon čiastočne rieši postup v prípade, keď človek za svojho života pohreb neurčí.

§ 82 Posmrtná ochrana osobnosti

- Ochrany osobnosti zomrelého sa môže domáhať ktokoľvek z osôb blízkych.
- Žiadať možno najmä zdržanie sa zásahu do osobnosti zosnulého, ale aj návrat do pôvodného stavu, náhradu spôsobenej ujmy alebo satisfakciu.
- Osobami blízkymi sú podľa § 22 príbuzný v priamom rade, súrodenc, manžel, (registrovaný) partner,
- Iné osoby len ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pocítovala ako ujmu vlastnú.

§ 5 Zákona o pohrebníctve - Dohodnutie pohrebu

- Do 96 hodín od oznámenia úmrtia povinnosť dohodnúť pohreb
- Pohreb dojednávajú najmä osoby uvedené v § 114 nového Občianskeho zákonníka.
- Inak obec na náklady dedičov alebo štátu.
- Zákon nerieši konkurenciu spôsobov prevedenia pohrebu.
- Ako zvolí správny spôsob riešenia, ak pohreb človeka súčasne (na iných miestach) dojednávajú iné osoby.

Zdroj: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

Občiansky zákonník nie vždy v prospech občana

JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D. sa v príspevku zamerail na kritickú analýzu vybraných ustanovení zákona č. 89/2012 Sb. Občianskeho zákonníka v Českej republike a ich dopadov na problematiku pohrebníctva. Zdôraznil predovšetkým väzbu medzi Občianskym zákonníkom a Zákom o pohrebníctve, ako aj subsidiárne použitie Občianskeho zákonníka a jeho významné interpretačné pravidlá.

Prezradte nám, čo ste chceli na dnešnej prednáške predstaviť odbornej verejnosti?

Chcel som predstaviť dopady novej českej rekonštrukovanej právnej úpravy na problematiku pohrebníctva, na ktorú náš český zákonodarca úplne zabudol. Upozornil som na to, že ten problém existuje a nový Občiansky zákonník nie je komfortný so Zákom o pohrebníctve. Ani v blízkej budúcnosti, žiaľ, neprichádza do úvahy žiadna legislatívna zmena, ktorá by danú situáciu zmenila, aspoň pokiaľ vychádzame z aktuálnych poslancových návrhov zákonov Českej republiky.

Čo by bolo treba, podľa vás, prioritne riešiť?

V prvom rade je potrebné vyriešiť režim opustených hrobov a hrobových zariadení. Ďalej netreba zabúdať na otázky najmu hrobových miest a tiež problémy konkurencie medzi

viacerými pozostalými, teda kto z nich má právo zjednávať pohreb a v akom poradí. Zákon na dané problémy praxe vôbec ne-reflektuje. Ja tvrdím, dá sa to vyriešiť tzv. nesplniteľnosťou záväzkov, pretože ak by dohodla pohreb pozostalá sestra a po nej pozostalá manželka, podľa môjho právneho názoru, pohreb dohodnutý manželkou má v tomto prípade prednosť. Z tohto dôvodu by bol pohreb dohodnutý sestrou nezrealizovateľný, a teda musí zo zákona zaniknúť. V praxi sa takýmto problémom zatiaľ nevenuje veľká pozornosť, zákonodarca ich vynechal z hry a, bohužiaľ, sú považované za okrajovú záležitosť. V konečnom dôsledku sa však tieto otázky dotýkajú každého z nás.

Aké problémy v praxi riešia najmä pozostalí po zosnulom?

My máme v Česku jeden hlavný problém v oblasti dedičstva, a to, že existuje súčasne nová právna úprava dedenia, i nová právna úprava o pozostalosti. Ide teda o komplexne novú legislatívu, ktorá sa zaoberá materiom i procesom. Obávam sa, že bude trvať minimálne 5 – 10 rokov, kým sa prax zjednotí a dohodne sa jednotný postup. Ja si dovoľím použiť v tejto súvislosti slová jedného môjho kolegu, ktorý hovoril: v Česku nemáme české dedičské právo, ale skôr krajské či okresné právo. Dedičské prípady rieši súd od súdu, notár od notára. Rozhodne v tomto momente daný proces nie je zjednotený, nepoužívame rovnaké postupy, panujú tu rozpory.

Čo vnímate naopak pozitívne v danej legislatíve?

Pozitívne vnímam to, čo je zakotvené v novom Občianskom zákonníku ohľadom posmrtnéj ochrany práva na česť a dôstojnosť. Inak som veľkým kritikom Občianskeho zákonníka, pretože si myslím, že niektoré otázky sú tam úplne podcenené a zákonodarca si to aj uvedomuje. Preto sa v českej legislatíve pripravuje tzv. technická novela – revízná novela Občianskeho zákonníka. Pri počte 3 081 paragrafov očakávam, že tých noviel bude čím ďalej tým viac. Je viacero tém, ktoré boli podcenené, či už ide o spotrebiteľské zmluvy či náhradné materstvo, a je potrebné ich riešiť.

Spomínali ste, že pozitívne vnímate posmrtnú ochranu zosnulých. Čo by ste tam radi vyzdvihli?

Človek má možnosť sa ešte za svojho života rozhodnúť, aký chce mať pohreb. Jeho pranie má byť záväzná. Je tam vyjadrená preferencia, že k pohrebu sa skôr môžu vyjadriť jeho najbližší príbuzní ako vzdialenejší príbuzní. Po novom sa rozšíril počet subjektov, ktorí môžu po smrti zosnulého podať na súde žalobu, ak bola porušená jeho česť či dôstojnosť. Predtým to mohol byť len pozostalý manžel, manželka, deti či rodičia, teraz to môže byť ktokoľvek z blízkych. Napríklad babičky, vnukovia, bratrance či vzdialenejší príbuzní. Toto vnímam pozitívne.

Ako sa však človek môže sám rozhodnúť, kto ho pochová a ako to má urobiť?

Problém je v tom, že niekde musí byť toto jeho právo zaznamenané. Otázne je, čo budeme robiť v prípade, keď sa daný dokument nájde až dodatočne. Ja doporučujem dotýčným, aby to ešte za svojho života zahrnuli do závetu alebo do iného dokumentu a dali ich notárovi. Prípadne aby pred blízkymi príbuznými nahlas vyjadrili svoju vôľu, napríklad, že chcú byť pochovaní do zeme, nechcú byť spopolnení a podobne. Ak svoje želanie niekto napíše na lístok a dá ho do zásuvky, možno ho nikdy neobjavia. Zákon nerieši, ako to má dotýčny urobiť, ale vo vlastnom záujme by to mal urobiť oficiálne.

Máte na záver nejakú radu aj pre blízkych príbuzných, na čo by mali myslieť v rámci novej legislatívy?

Pri každom konflikte s úradmi, súdmi, notármi sa snažiť ich presvedčiť, že tá nová právna úprava je určená pre ľudí. Nový Občiansky zákonník hovorí o práve chrániť našu dôstojnosť. Netreba podliehať formalizmu zo strany štátu, ale treba dať najavo svoje práva aj v takých ťažkých chvíľach, keď ich opustí blízky príbuzný.

Pripravila Zuzana Voštenáková

DOPOMOHLI SME K VYRIEŠENIU NEDOROZUMENIA MEDZI KLIENTOM A SPRÁVCOM V TRNAVE

Redakcia Slovenské pohrebníctvo sa zaujímala o dve sťažnosti čitateľky RNDr. Lenky Toro, ktorá v nich namietala proti postupu správcu pohrebiska na území mesta Trnava pri pridelovaní urnových hrobových miest. Uvedené podnety po našom záujme prešetril primátor mesta Ing. Vladimír Butko, ktorý nezistil nátlak na sťažovateľku. O to viac nás teší skutočnosť, že po tom, čo sa redaktori redakcie Slovenské pohrebníctvo osobne zúčastnili stretnutia zainteresovaných strán na cintoríne na Kamenej ceste v Trnave, prevádzkovateľ pohrebisk mesta Trnava RIGSTAV spol. s r. o. vyriešil podnet čitateľky k jej spokojnosti.

Redakcia Slovenské pohrebníctvo 16. 8. 2014 dostala email od čitateľky RNDr. Lenky Toro, ktorá v ňom namietala proti netickému a neprimeranému jednaniu správcu cintorína, ktoré podľa nej zachádza až do citového vydierania pozostalých. „Pán Rigo nám ukázal miesta na cintoríne určené k ukladaniu urien. Povedal nám, aká je cenová ponuka za jedno miesto vrátane všetkých prác – vybetónovanie jamy, osadenie kamennej platne, plastovej nádoby na vloženie urny a podobne. Cena sa nám zdala nadhodnotená, tak sme sa spýtali, či je možné si miesto prenajať, ale kamenárske práce (výroba a osadenie platne) by sme chceli, aby vyhotovil niekto iný. Bolo nám povedané, že konkrétne miesto, ktoré chceme (už predpripravené, vybetónované) nám poskytne (prenajme) len ak si ho vezmeme spolu s kamenárskymi prácami, ktoré ponúka a ak chceme iného kamenára, tak sa musíme stretnúť s architektom cintorína, ktorý nám nájde urnové miesto inde, v inej časti cintorína, prípadne po niekom, kto už za hrob neplatí nájomné,“ uvádza sa v emaily, ktorý máme k dispozícii v redakcii.

Radnica v Trnave

V ďalšom emaily zo dňa 20. 8. 2014 sa pani RNDr. Lenka Toro sťažuje na arogantné správanie správcu k jej matke. „Keď sa mamina spýtala, či si teda môže vybrať z voľných miest, ktoré nám ukázal minulý týždeň v piatok, veľmi vehementne jej odpovedal, že jej prideluje presne miesto, na ktoré ukázal. Mamina tam bola spolu s jej sestrou a ani jedna sa nedostala k slovu, lebo pán správca sa vzápätí otočil a odkráčal.“ Keďže išlo o závažné obvinenia, ktoré sme nemohli nechať tak, oba listy sme odoslali ako podnet na prešetrovanie primátorovi mesta Trnava Ing. Vladimírovi Butkovi.

Klient si na cintoríne na Kamenej ceste v Trnave môže zvoliť samostatné urnové lôžko, teda betónový skelet bez krycej dosky, vložky a príslušenstva, alebo urnové lôžko v rámci kompletného urnového príslušenstva.

Z vyjadrenia prevádzkovateľa pohrebisk mesta Trnava

Na vyššie uvedené podnety ako prvý zareagoval prevádzkovateľ pohrebisk mesta Trnava. „Najskôr sme si mysleli, že ide iba o nedorozumenie a nepochopenie z ich strany, lebo z našich skúseností sa potvrdilo, že odchod najbližšieho človeka prežíva každý individuálne. Niektorí viac emotívne, iní sa uzavrie do seba, iní je nesústredený, menej vnímavý, pôsobí aj sled ďalších udalostí a podobne. Ale po tomto druhom vyjadrení plnom klamstiev sme presvedčení, že ide o kauzu, ktorou sa RNDr. Lenka Toro snaží zdiskreditovať osobu pána Riga a poškodiť dobré meno našej spoločnosti,“ uvádza sa v úvode vyjadrenia Mgr. Michaely Šípošovej Rigovej, ktorá je konateľkou spoločnosti RIGSTAV spol. s r. o., ktorá od roku 2008 prevádzkuje štyri trnavské pohrebiská.

Každý žiadateľ o urnové miesto na pohrebiskách, ktoré spravujú, má vždy možnosť výberu. Nie je podľa nej tiež pravdou, že by sa pán Rigo k sťažovateľom správal arogantne, vyvíjal na nich nátlak, citovo ich vydieral, alebo že by ich nepustil k slovu, ako bolo popísané v sťažnosti. „Naopak, samotný pán Rigo sa správa ku klientom, zákazníkom, občanom tak, ako to vyžaduje od svojich zamestnancov v zmysle etického kódexu našej spoločnosti. Pristupuje k nim s vedomím, že nami ponúkané služby si vyžadujú navyše ľudský cit, úctu a pochopenie pri ťažkých chvíľach. Vzhľadom na skutočnosť, akým štýlom RNDr. Toro vystupuje a vzhľadom na potrebu medializácie tohto sporu, sa nám javí, že tento spor nie je len o pridelení urnového hrobového miesta,“ napísala ďalej Mgr. M. Šípošová Rigová, ktorá zároveň pripustila, že v prípade zistenia úmyslu poškodenia spoločnosti a jej dobrého mena, podá spoločnosť žalobu na Okresný súd v Trnave za ohováranie a osočovanie.

Vďaka spolupráci s architektom mesta má cintorín na Kamenej ceste jednotný ráz. Predpripravené hrobové miesta zaručujú i do budúcnosti pohodlný prístup k hrobu, nehovoriac o bezpečnosti pozostalých pri pohybe v hrobových poliach.

Primátor pochybenie nezistil

V zmysle zaslaného podnetu vykonal Odbor dopravy a komunálnych služieb miestne šetrenie priamo u správcu pohrebisk na území mesta Trnava, spoločnosti RIGSTAV, spol. s r. o. Na základe podrobnej konzultácie a šetrenia v danej veci však podľa primátora mesta Ing. Vladimíra Butka nebolo dokázané vyvíjanie nátlaku na sťažovateľku.

Ako sa uvádza v stanovisku, každý žiadateľ o urnové miesto na pohrebiskách má vždy možnosť výberu. Žiadateľ si môže zvoliť len samostatné urnové lôžko, teda betónový skelet bez krycej dosky, vložky a príslušenstva. V tomto prípade je výlučne na

rozhodnutí žiadateľa, ktorý podnikateľský subjekt mu vyhotoví a dodá kompletne urnové príslušenstvo. O množstve vstupov kamenárskych subjektov vykonávajúcich svoju činnosť na cintorínoch svedčí aj Evidencia vstupov kamenárskych subjektov do cintorínov, v ktorej sú zaznamenané práce všetkých kamenárov na jednotlivých hrobových a urnových miestach.

Ďalšou možnosťou je zaobstaráť si u správcu pohrebiska urnové lôžko v rámci kompletného urnového príslušenstva. Táto možnosť vzišla z podnetu od samotných občanov mesta Trnava. Svojpomocné vybudovanie urnového lôžka sa vzhľadom k doterajším skúsenostiach nepovoľuje (nedodržovanie dispozičných, technických a hygienických noriem). „Funkcia architekta mesta sa využíva iba v prípade koncipovania nových urnových miest v novej časti pohrebiska z dôvodu dodržiavania jednotnosti po architektonickej stránke. Spolupráca správcu pohrebiska a architekta sa vôbec nedotýka občanov vzhľadom na skutočnosť, že s architektom komunikuje len správca pohrebiska,“ uvádza sa vo vyjadrení primátora mesta Ing. Vladimíra Butka s tým, že správca cintorína bol upozornený na potrebu správnej konzultácie a postupu pri pridelovaní hrobových miest.

Osobné stretnutie zainteresovaných strán

Členovia redakcie zároveň prijali pozvanie konateľky spoločnosti RIGSTAV spol. s r. o. Mgr. Michaely Šípošovej Rigovej na osobné stretnutie, na ktorom sa zúčastnil aj zástupca Odboru dopravy a komunálnych služieb mesta Trnava, Ing. Peter Novák. Na stretnutie bola pozvaná taktiež sťažovateľka RNDr. Lenka Toro, ktorá sa zo stretnutia ospravedlnila. Na stretnutí však pán Rigo oznámil, že sa dohodol s členmi rodiny sťažovateľky v prospech ich celkovej spokojnosti.

Prípravil Marcel Lincényi, foto Pavel Ondera

Tvorba webstránok na kľúč

- ▶ Redakčný systém
- ▶ Audit stránok
- ▶ Intranetové aplikácie
- ▶ Online marketing

www.aglo.sk

Podzemie pod Ostrihomskou katedrálou

V časopise Slovenské pohrebníctvo ste už mohli vidieť krypty a hrobky viacerých slovenských kostolov, vrátane kostnice u svätého Jakuba v Českej republike. Dnes Vám prinášame reportáž z najväčšieho kostola v Maďarsku. Ostrihomská bazilika je tretím najväčším kostolom v Európe a okrem jedinečnej architektúry, vzácnych umeleckých diel a impozantného výhľadu ponúka možnosť návštevy monumentálnej krypty, v ktorej odpočívajú najvyšší cirkevní predstavitelia Maďarska, vrátane významných Slovákov.

Do Ostrihomu sme z Bratislavy cestovali autom. Zastavili sme sa v Štúrove po pána Františka Csányiho z pohrebníctva ASUNCION, ktorý bol ochotný nám baziliku ukázať osobne. Už z hlavnej Komenského ulice v Štúrove bolo vidieť majestátnu katedrálu týčiacu sa na hradnom kopci na maďarskej strane. Dozvedáme sa, že nech prichádzame do Ostrihomu z ktorejkoľvek strany, monumentálnu katedrálu môžeme vidieť zo všetkých

Oltár v náhrobnej kaplnke. Postavená je z červeného lešteného vápence.

smerov. Zo Štúrova sme sa do Ostrihomu dostali autom za niekoľko minút po nedávno zrekonštruovanom moste Márie Valérie, ktorý spája Slovensko s Maďarskom.

Najväčší kostol v Maďarsku

Ostrihomská Bazilika je kostolom viacerých „naj“, nakoľko je dómom vedúceho maďarskej katolíckej cirkvi, arcibiskupa primasa. Jedinečná je aj svojimi rozmermi. Svojou 117 metrovou dĺžkou, 47 metrovou šírkou (pri vežiach 97 m), 18 metrov širokými základnými múrmi a výškou 100 metrov je najväčším kostolom v krajine. Po rímskej katedrále Svätého Petra a londýnskej katedrále Svätého Pavla je tretím najväčším európskym svätostánkom.

Najkrajšia renesančná pamiatka v Strednej Európe

Katedrála je obrovská nielen z vonka, ale aj zvnútra. Uchvacuje nás vnútorná výška 68 metrov, jej jedinečná architektúra a v nej umiestnené umelecké diela. Sme upozornení, že ľavá bočná kaplnka je jednou z najkrajších a najstarších architektonických pamiatok renesancie mimo Talianska. Ako vlastnú náhrobnú kaplnku ju z lešteného červeného vápence zo Süttő nechal vybudovať v rokoch 1507 – 1519 primas Tamás Bakócz (Bakócz bol sekretárom kráľa Mateja, následne kancelárom Vladislava II. a od roku 1497 primas Maďarska). Oltár bol vyhotovený z mramoru z Carrary vo florentskej dielni Andrea Ferucciho. Oltár uchvátil aj tureckých vojakov, sultán Sulejman ho dokonca nechal prerobiť na džamín. Aj slávny cestovateľ tej doby, Evlija Celebi o ňom písal s nadšením. V roku 1683, pri opätovnom získaní Ostrihomu, sa zistilo, že obliehanie prežila len táto malá kaplnka. Ján Sobiesky, poľský kráľ tu nechal slúžiť Te Deum rovnako, ako

Jan Czernoch, pochádzal zo Skalice, stal sa kardinálom a arcibiskupom

o 23 rokov neskoršie František Rákóczi II. V období baroka získal oltár kaplnky svätý obraz v striebornom ráme, s ktorým sa spája opis viacerých zázrakov. Pri výstavbe súčasného dómu nechal architekt János Pakht rozrezať kaplnku na 1 600 kusov, aby ju po prenesení z jej pôvodného miesta mohol zabudovať do novej katedrály.

Svätyňa pod Ostrihomskou bazilikou

Do „hrobového trezoru“ vedie 57 schodov, pričom návštevníkov pri vchode vítajú dve monumentálne sochy. Jedna socha, ktorá s pravou rukou ukazuje na oblohu, poukazuje na večný život, zatiaľ čo druhá s vetvou palmy a vencom symbolizuje smútok pozostalých. Impozantná stavba postavená s egyptskými pohrebnými klenbami je miestom odpočinku stoviek chrámových kňazov a prímasov. V hlavnej časti krypty vo svätyni odpočívajú prímasi počnúc Ambrusom Károlyom († 1809) až po kardinála a prímasa Józsefa Mindszentyho. V bočných častiach krypty sú pochovaní pomocní biskupi a väčšina členov hlavnej kapituly. „Zachovali sa tu aj pomníky slávnych stredovekých prímasov, napríklad Dénesa Széchyho alebo Jánosa Vitéza. V urnovom háji majú aj svetskí veriaci možnosť v obmedzenom počte umiestňovať popol svojich pozostalých,“ informoval nás András Juhász. V kryptách je možné vidieť aj nosné piliere kopule o hrúbke 17 metrov, ktoré sú najhrubšie v Maďarsku.

Pohľad z ochodze kopuly katedrály kazil iba mierny opar.

Hlavný oltár v krypte pod Ostrihomskou katedrálou

Stavba krypt sa začala po položení základného kameňa v roku 1822. Po smrti prímasa Sándora Rudnaya bola stavba v roku 1831 okamžite zastavená súdom vo Viedni. Rudnay bol však pochovaný v krypte, ktorá už bola v tom čase dokončená. Novým arcibiskupom sa stal biskup z Veszprému József Kopácsy, ktorý bol arcibiskupom do roku 1847. Stavba sa ťažko rozbíhala, keďže János Pakh bol zavraždený vo svojom dome. Pohreb tohto architekta sa konal v krypte, ktorú sám navrhol. Stavba katedrály bola dokončená prímasom Janosom Simorom, ktorý bol zakladateľom kresťanského múzea, klenotnice katedrály a Simorovej nemocnice. Jeho miesto odpočinku je tiež vo svätyni krypty.

Neopísateľná vyhládka

Opúšťame arcibiskupskú klenotnicu a postupne zdoláme ďalších 109 schodov, ktorými sa dostávame do panoramatickej miestnosti na druhom poschodí nad pokladnicou. Z kaviarne vo výške 120 metrov nad Dunajom môžeme obdivovať výhľad na most Márie Valérie, ostrihomskú a štúrovskú časť tohto úchvatného toku stáčajúceho sa na juh a Vodné mesto (Vízváros), ktoré obopína. Z panoramatickej miestnosti pokračujeme schodmi (spolu ďalších 169) na najvyšší prístupný bod na katedrále. Zdolali sme dokopy 396 schodov a dostávame sa na kupolu Ostrihomskej katedrály, kde sa nám ponúka neopísateľný výhľad. Spočiatku máme rešpekt pred výškou a po úzkej uličke postupujeme pomaly, ale krásna vyhládka nám nedáva priestor myslieť na strach. Ak je vraj ideálne počasie, je možné sa kochať okolitými Piliškými vrchmi, či vrchmi Slovenska. Potom, čo obídeme celú kupolu sa vraciame po úzkych schodoch dole. Domov si odnášame nádherné zážitky z Ostrihomskej baziliky.

Záverom sa chceme ešte raz poďakovať pánovi Františkovi Csányimu z pohrebníctva ASUNCION za sprievodcovstvo. Ďakujeme taktiež referentovi pre cestovný ruch Ostrihomskej baziliky Andrásovi Juhásovi za odborný výklad.

Reportáž pripravil Marcel Lincényi, fotografie Pavel Ondera

Miliónová sekera

Z policajného archívu...

Podľa skutočných udalostí napísal Mgr. Peter Ondera

Bratislavská obchodná spoločnosť ALKOLEX si už pár rokov na našom trhu celkom dobre žije. Šikovný manažment, opatrnosť pri investovaní a najmä dôsledné dodržiavanie pravidiel hry v tzv. dodávateľsko - odberateľských vzťahov spôsobili, že firma prosperuje. Keď by už hneď nebola bohatá, aspoň nemá dlhy od nepoctivých odberateľov, ako väčšina ich kolegov. Používali osvedčený recept - pri nových nákupoch predaj zásadne za hotové, po nejakom čase a po získaní dôvery už aj na faktúry - ale vždy iba jednotlivito. Zaplatíš, dostaneš - taká bola filozofia.

Napriek tomu sa aj táto opatrná firma poriadne popálila. Prečo vlastne, to možno dosiaľ nechápu ani sami. Zhluk okolností, Náhoda, nepozornosť? Iný faktor? Nevedno. Isté bolo, že počiatkom októbra 1997 sa v ALKOLEX-e spustil poplach. Pri sledovaní splatnosti faktúr zistili, že po lehote už majú „sekeru“ nad 900-tisíc korún a všetky pohľadávky sú v jednej firme - v žilinskej „eseročke“ PPL. To sa im nikdy predtým nestalo!

Obchodný riaditeľ inžinier Brziak soptil. Ako je to možné? Nechal si predložiť všetky výkazy a dospel k názoru, že „niekto“ v ich firme nepochopiteľne zlyhal. V rozpätí od 26. augusta 1997 do 11. septembra 1997 totiž ich spoločnosť v piatich prípadoch prijala objednávku zo žilinskej firmy PPL na nákup najmä kvalitných druhov alkoholu vo veľkých objemoch. Objednávky boli v rozpätí od 30- až do 358-tisíc korún a všetky boli promptne zrealizované! To znamená, že posledné auto s tovarom odišlo do Žiliny 12. septembra 1997, ani jednu faktúru však táto firma nezaplatila! Hlavná ekonómka Ing. Černáková bola sama zúfalá - firma PPL si už vlni počas frekventovaných nákupov platbami v hotovosti získala dôveru a tak postupne prešli na úhrady faktúrou. Prečo ten skrat? Ako to vzniklo?

Ekonómka vysvetlila, že v tom čase - teda koncom augusta - volal inžinier Radimský z PPL, vraj záujem rastie, rozširujú sieť odberateľov a potrebujú rýchlo tovar, najmä Jim Beam, božkovský Fernet, Calvados a iné dosť nákladné komodity. V ALKOLEX-e radi vyhovel, predaj totiž inde klesal. Keďže súčasťou ich obchodnej politiky bola 17-dňová lehota splatnosti faktúr, nevšimli si, že tých objednávok bolo tento raz „akosi viac“ a účtovníčky v takom krátkom čase nemali ako zaregistrovať, že PPL za tovar nezaplatila. Veď všetky objednávky išli za sebou v rozpätí 16 dní, teda o deň menej ako je splatnosť prvej dodávky! Ekonómka preto počínanie dievčat z ekonomického oddelenia hodnotila ako „úlet“, no neostávalo iné, iba faktúry po lehote splatnosti naháňať.

Poverení ľudia začali do žilinskej spoločnosti vyvolávať, či sa niečo nedeje. Zakaždým dostali od inžiniera Radimského ubezpečenie, že nie, lebo ich problémy sú krátkodobé a všetko vyrovnejú. Raz bol šéf na dovolenke, inokedy služobne

vzdialený... Radimského z telefonických kontaktov už dlhšie poznali, bol to starší pán, zrejme už penzista, s ktorým najčastejšie spolupracovali. Upokojoval ich, ale neuspokojil. Keď peniaze nechodili, osobne Brziak sa v Žiline začal zháňať po majiteľovi a jedinom konateľovi Štefanovi Gažúrovi. Nikdy však nemal šťastie. Neskôr Brziak aj s ekonómkou Černákovou zašli do Žiliny a zistili, že sídlo firmy PPL je vlastne zatvorené, o firme nikto nič nevie a celá situácia je zvláštna, pretože ďalší ľudia z „PPL-ky“, ktorých ako-tak aj osobne poznali, sa im záhadne schovávajú. Aspoň taký dojem pri jednej z návštev získali. Keď napokon zistili, že PPL podľa všetkých príznakov naozaj neexistuje a niet nikoho, kto by ich pohľadávky uhradil, obrátili sa na políciu. Niečo tu smrdí!

Tak sa s pomocou daňového úradu i príslušníkov finančnej polície pustil do práce represívny aparát. Napokon, už dlhšie mali poznatky, že ten Gažúr je poriadny „kvietok“ - zo všetkých strán dostávali avíza o pozoruhodných transakciách, ktoré mali spoločného menovateľa - smrdelí podvodom a niesli Gažúrov rukopis. Tak rýchlo zistili, čo sa to vlastne s PPL stalo - firma bola pôvodne písaná na inžiniera Lehotaja, ten však svoj podiel predal Gažúrovi a založil si vlastnú firmu POMMA. Gažúr však PPL zlikvidoval hneď po tej mohutnej sérii objednávok, ponechali však platné podpisové vzory v banke i ostatné náležitosti, akoby firma ešte „šlapala“. Všetci pracovníci sa ďalej tvárili, že pôsobia vo firme PPL, hoci oficiálne už boli zamestnanci firmy Pomma s prakticky rovnakou náplňou činnosti. Kuriózne bolo, že všetky objednávky pre firmu PPL tak vybavovali tí istí ľudia, čo už pôsobili v POMME a sídlili na tej istej adrese. Riaditeľ Brziak sa chystal za hlavu - ako sme to mohli tušiť? „Keď som ešte v októbri naháňal Radimského, ani slovom nenaznačil, že tá PPL vlastne už neexistuje!“ To isté tvrdil majiteľ veľkoskladu, od ktorého mala PPL prenajaté skladovacie priestory. nadával, že sa mu od istého času už vôbec nezdali, stále boli problémy s platením nájomného, do skladu chodilo veľa čudných ľudí, hovorilo sa aj niečo o falošných kontrolných páskach a o podozrení z výroby alkoholu na čierno. Majiteľ veľkoskladu mal také podozrenie, keďže v sklade našiel veľké množstvo dreveného uhlia, ktoré sa pri destilácii používa. Ani on nemal poňatia, že firma PPL funguje už iba fiktívne - aby rozpredala tovar, ktorý dostali od ALKOLEX-u, ale nezaplatili. Signály o podozreniach z rozsiahlej trestnej činnosti sa množili. „Však už v októbri,“ hovoril policajtom, „si tu denne podávali kľučky dodávateľa z celého Slovenska a hľadali Gažúra. Ten odhad nezaplacených faktúr robil možno päť, možno osem miliónov korún...“

Hľadali Gažúra, ale toho už dobre dlho nikto nevidel. V mieste trvalého bydliska sa nezdržoval, manželka tvrdila, že naozaj nevie, kde by mohol byť. Vôbec sa neozýval. Vyšetrovateľ okresného úradu vyšetrovania preto pracoval s tými, ktorých mal po ruke - s manažmentom likvidovanej firmy PPL, všetko

terajšími zamestnancami firmy POMMA. Pochopiteľne, všetci sa vyhovárali. Oni vraj o nezaplacených faktúrach nemali poňatia, resp. potom už o nich vedeli, mysleli si však, že Gažúr sa objaví a dá všetko do poriadku. Ani Radimského netrápilo, že spolu s ďalšími tovar objednával a hneď distribuoval odberateľom, peniaze od nich však už inkasoval v hotovosti. Všetko si vraj bral Gažúr... Bývalý konateľ PPL Ing. Lehotaj vyšetrovateľovi tvrdil, že firmy sa vzdal v prospech Gažúra preto, lebo v tejto oblasti bola veľká konkurencia. Vôbec ho netrápilo, že si okamžite založil takú istú firmu, akú predal Gažúrovi! Kto mu mal veriť? O nesplatených pohľadávkach musel mať preto oveľa lepší prehľad, ako ktokoľvek iný z výkonných pracovníkov PPL. Tí sa predsa o finančné toky starať nemuseli. Keď prišiel tovar, uskladnili ho a potom podľa objednávok distribuovali. Čože sa oni mali starať?

Vyšetrovateľ len krútil hlavou. Akoby ani jeden z nich nevedel, že už vo firme nepracuje a napriek tomu navonok utvára „jej imidž“! O firme POMMA totiž nikto nemal poňatia - tak ako len málo ľudí fyzicky poznalo Gažúra. Pre každého boli skutoční partneri oni - inžinieri Radimský, Kýčera a Lehotaj „z PPL“, pričom sa vedelo aj to, že Radimský v podstate už iba brigáduje ako dôchodca. Celú v skutočnosti už neexistujúcu firmu teda riadili Lehotaj s Kýčerom. S vodičom Stoklasom a mladou ekonómkou Sapárovou prichádzali obchodní partneri do styku len ako s pracovníkmi, ktorí na chod firmy nemali vplyv. Predstavitelia firmy preto ťažko zdôvodňovali, že o likvidácii firmy síce vedeli, napriek tomu si až do polovice októbra v banke nechali podpisový vzor na jej účte! O tom, že účty tohto právneho subjektu boli dokonale vybielené, azda ani netreba hovoriť.

Samozrejme, hlavnú zodpovednosť aj tak niesol konateľ a jediný spoločník PPL Štefan Gažúr. Vyšetrovateľ mu už v decembri 1997 vnesol obvinenie v neprítomnosti a sudca na neho vydal zatykač. Ostatní sa aj vďaka tomu vyhovárali na neprítomného a „hodili“ mu na krk všetky hriechy. V apríli 1998 však vyšetrovateľ vzniesol obvinenie všetkým piatim z firmy PPL na čele s Lehotajom. Dával im za vinu spolupáčateľstvo na trestnom čine podvodu, pri ktorom vznikla firme ALKOLEX bezmála miliónová škoda. Advokát sa snažil ako vedel, neustále dokazoval, že jeho klienti nemali žiaden úmysel niekoho podviesť - napokon v prostriedkoch, získaných predajom za hotové, aj tak nič nemali, všetko „zhrabol“ Gažúr. Na indíciách predsa nemožno postaviť obvinenie! tvrdil advokát.

Nuž, neišlo o indície. Celé mesiace prichádzali k vyšetrovateľovi procesne vypovedať desiatky svedkov, ktorí potvrdili, že títo ľudia, teda Lehotaj, Kýčera a spol. ešte dlho po zániku firmy ďalej vystupovali v jej mene, dodávali im tovar, brali zaň peniaze v hotovosti. A keďže sami boli už od leta 1997 riadnymi zamestnancami inej firmy POMMA, nemohli nevedieť, že svojich dodávateľov podvádzajú! Neišlo pritom iba o to, že o likvidácii firmy vedeli - konali aktívne a v priamom úmysle ponechať iných v omyle a mať z toho finančný prospech. Nechýbala teda ani subjektívna stránka, dôležitá pre trestnoprávnu zodpovednosť!

„Fantóm“ Gažúr ďalej strašil. Medzi vypočutými bol aj jeden podnikateľ, ktorý dlhšie zháňal úver na kúpu istého objektu. Banky mu nechceli požičať, cez náhodných známych sa mu napokon ozval jeden muž, ktorý slúbil, že mu úver vo výške dva až dva a pol milióna poskytne. Ten muž sa volal Štefan Gažúr. Ako záruku za pôžičku mu Gažúr navrhol urobiť fiktívny zmluvný odpredaj jeho strojov v takej istej hodnote. Preukázal sa živnostenským listom, všetko bolo v poriadku. S Gažúrom sa dohodli, že akonáhle úver splatí, stroje sa zasa zmluvne prevedú k nemu, teda „akože“ sa znova odpredajú. Podnikateľ

súhlasil, no úver nikdy nevidel. „Stretol som toho Gažúra ešte vo februári 1998, tvrdil mi, že aspoň milión mi určite vybaví a priniesol aj potvrdenia okolo DPH z nášho predaja, tak som si bol istý, že o stroje neprídem...“

Prišiel. Ale najväčší šok čakal nielen tohto podnikateľa, ale aj policajtov, keď dotyčnému podnikateľovi ukázali Gažúrovu fotku. „To predsa nie je on!“ vyhrkol zdesený exmajiteľ strojov. „Tohto človeka, čo je na fotografii, som v živote nevidel!“ „Keď ste sa zoznámili, overovali ste si jeho totožnosť?“ pýtal sa vyšetrovateľ. „Nie, stačilo mi, že mal v poriadku papiere na podnikanie, vôbec ma nenapadlo pozrieť mu do občianskeho preukazu, či je to ozaj Gažúr alebo nie,“ smutno priznal podnikateľ...“

Jeho prípad ostal ako jedna zo záhad okolo činnosti Štefana Gažúra. Nedalo sa vylúčiť, že niektorý šikovník začal vo viacerých podvodoch využívať jeho meno a takto mu „hádzat“ na krk aj svoje delikty. Rovnako pravdepodobné však je, že si na podobné majstrovské podvody najímali ľudí sám Gažúr! Ťažko sa to dalo zistiť, pretože muž tohto mena je stále v nedohľadne a množia sa hlasy, tvrdiace, že Gažúr sa neskrýva, ale bol už dávno a naveky „ukrytý“ buď spolupáčateľmi, alebo naopak dobehnutými veriteľmi, ktorí ho chytili skôr ako polícia. Inými slovami, veľa ľudí v Žiline si dnes už myslí, že Štefan Gažúr sa stal neoddeliteľnou súčasťou Vodného diela Žilina. Ak by sa však predsa len kdesi objavil, žilinská polícia bude vďačná za každú, hoci i anonymnú informáciu.

Dozorujúci prokurátor Okresnej prokuratúry v Žiline sa o tento prípad živo zaujímal nielen preto, že ho advokát neustále zamestnával svojimi aktivitami (čo mu, samozrejme, nikto nemôže mať za zlé), ale i preto, že v prípade firmy PPL išlo naozaj iba o vrchol ľadovca a skutočný rozsah škôd, ktoré Gažúr napáchal, ešte stále nie je polícií celkom jasný. Celú skupinu piatich ľudí z bývalej PPL obžaloval a v novembri 1998 sa prípadom zaoberal žilinský okresný súd. Všetci piati obžalovaní na pojednávaní zotrvali vo svojej obhajobe, podľa ktorej sa ničoho nedopustili a za všetko môže iba Gažúr. Súd im neveril, oslobodil však spod obžaloby účtovníčku Sapárovú, dvom hlavným akťerom (Kýčera, Lehotaj) nadelil nepodmienečné, i keď nie veľké tresty, v prípade „menších rýb“, teda dôchodcu inžiniera Radimského a vodiča Stoklasa považoval za primeraný trest podmienený. Všetci štyria odsúdení sa však proti verdiktu odvolali. Opätovne zdôrazňovali, že sami žiadne prostriedky nezískali, všetko išlo Gažúrovi a ten zmizol. Oni robili iba podľa pokynov, nevideli v tom nič zlé, vedeli akurát, že Gažúra naháňa ALKOLEX kvôli nejakým nezaplaceným faktúram. Ale to je predsa starosť vlastníka, či nie? O tom, že mnohých uviedli do omylu, lebo existenciu novej firmy nikomu nespomenuli, nepadlo ani slova. Krajský súd v Žiline sa teda znova celým prípadom zaoberal a dospel k názoru, že vo všetkých prípadoch budú postačovať tresty podmienené takpovediac rovným dielom - po dva roky v I. nápravno-výchovnej skupine, ale s rozdielnou dĺžkou odkladu výkonu trestu. Teda bývalý vlastník PPL Ing. Lehotaj a Ing. Kýčera dostali odklad na tri roky, inžinier Radimský s vodičom Stoklasom na dva roky. Nešťastný ALKOLEX bol s náhradou škody odkázaný na občianskoprávne konanie, pretože zaviazat' odsúdených na úhradu v neprítomnosti hlavného vinníka Gažúra by bolo nepochybne nespravodlivé.

Čo dodať? ALKOLEX prišiel svojou neopatrnosťou za šesťnásť dní o vyše 900-tisíc korún a naši protagonisti napokon s podmienenými trestami neobišli tak zle. Ostatne, čože je to dnes milión...

Mgr. Peter Ondera

Cenník inzercie

Typ - umiestnenie	Rozmer	Cena
PR článok stred magazínu	2 x A4	599 €
Druhá strana obálky	A4	477 €
Druhá strana obálky	1/2 A4	234 €
Zadná strana obálky rozšírená	2x A4	599 €
Inzercia vnútorná	A4	300 €
Inzercia vnútorná	1/2 A4	180 €
Inzercia vnútorná	90 x 70 mm	110 €

Podrobnejšie informácie získate v redakcii magazínu. Kontakt mailom, telefonicky, osobne. Kontakt v tiráži.

Dokumenty vo formáte pdf, bez priložených profilov, obrázky v rozlíšení 300 dpi, vo farbe CMYK, spadavka 3mm, odsadenie orezových značiek 5mm. Podklady prijímame elektronickou poštou alebo na nosičoch DVD, CD, najneskôr 14 dní pred uzávierkou.

- výroba textilných čalúnení do truhel
- výroba textilných dekorácií pre domy smútku
- výroba a predaj ornamentov na truhly z rôznych materiálov
- predaj patologických vakov a príslušenstva pre pohrebníctva
- predaj držiadiel, skrutiek, podložiek, krížov, umučení, a pod.
- predaj truhel a urien od slovenských a zahraničných výrobcov
- predaj hrobových krížov a tabúl
- potlač hliníkových tabuliek na hrobové kríže a truhly
- predaj zariadení na potlač hliníkových tabuliek

Tlačenú verziu katalógu žiadajte telefonicky alebo emailom.
Viac z našej ponuky na www.kastex.sk.

TEXTIL

PLAST

DREVO + FÓLIA

KOV

POHREBNÍCTVA

TRUHLY

PREŠOV
Krátka 7

ERA
Kompletné pohrebné služby

Poskytujeme služby
najvyššej kvality

NON STOP linka: 0918 560 422
www.psera.sk

Pohrebné a cintorínske služby
Peter Pastorok

Poskytujeme kompletne služby:
Levice, Vojenská 4
Želiezovce, Cintorínska 3
Kálná nad Hronom, Viničná 32

NEPRETRŽITÁ SLUŽBA

Levice - 0917 774 976
Želiezovce - 0908 766 897
Kálná n. Hronom - 0903 729 383

NEZÁBUDKA

POHREBNÉ SLUŽBY
SPRÁVA CINTORÍNOV
ŽIAR NAD HRONOM - KREMNIČA
0910 9999 50 0903 508 274

Pohrebné služby LAuK
Jednotka na celom
území okresu Žilina

Európska kvalita
Pohrebné i cintorínske služby

www.lauk.sk

Nepretržitá služba: 0905 431 389
Kancelária: 41/568 33 34

Sídlo firmy:
Milan Semanič – KASTEX
Strojnícka 5, 080 06 Prešov

Tel.: 051 / 77 239 33
Fax: 051 / 77 641 65
Mobil: 0915 91 41 14
E-mail: kastex@kastex.sk

www.kastex.sk

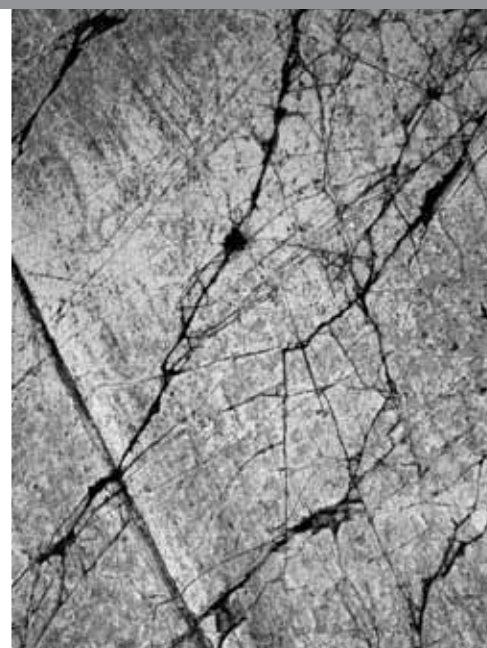
Prevádzka Bratislava:
Milan Semanič - KASTEX
Veľkoobchodný sklad truhel
Ul. Svornosti 37
821 06 Bratislava 214

Tel./Fax: 02 / 455 240 23
Mobil: 0903 607 360

KAMENÁR[®]

13. ročník výstavy kameňopriemyslu a geológie

5. – 7. 3. 2015

Expo Center Trenčín

Pod Sokolicami 43, 911 01 Trenčín

tel.: +421-32-770 43 34

mobil: +421-948-10 44 84

e-mail: sulova@expocenter.sk

www.expocenter.sk

EXPO CENTER
TRENČÍN